

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 415/2020-94

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíťa a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Bickom, Dukelská 927/7-3, Považská Bystrica, proti postupu a rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 36T/29/2010 z 28. júna 2012, proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 1To/68/2012 z 28. augusta 2012, proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo/19/2016 z 27. marca 2018, proti postupu Okresného súdu Žilina a Okresného súdu Trnava v súvislosti s nahliadnutím do spisu vedeného pod sp. zn. 36T/29/2010 a o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 3/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a 4/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 1To/68/2012 z 28. augusta 2012 a proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Tdo/19/2016 z 27. marca 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť sťažovateľov **o d m i e t a** .
2. Žiadosti [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .
3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy ustanoveného právneho zástupcu v sume **375,24 eur** na účet právneho zástupcu sťažovateľa [REDACTED] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto uznesenia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 2. októbra 2018 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ 1“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 3,

čl. 5 ods. 1 písm. a) a c), čl. 6 ods. 1, 2 a ods. 3 písm. b), c) a d), čl. 7 ods. 1, čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 1 a 2, čl. 49 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), postupom a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ 1 tiež namieta porušenie práva mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) a Okresného súdu Trnava v súvislosti s jeho žiadosťou o nahliadnutie do súdneho spisu. Sťažovateľ 1 žiada zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, vec vrátiť na ďalšie konanie a ustanoviť právneho zástupcu.

2. Sťažovatelia [REDAKOVANÉ] – otec sťažovateľa 1 (ďalej len „sťažovateľ 2“), [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] – matka sťažovateľa 1 (ďalej len „sťažovateľka 3“) a [REDAKOVANÉ] – sestra sťažovateľa 1 (ďalej len „sťažovateľka 4“) namietajú v podanej ústavnej sťažnosti násilný vstup do domu a nezákonné zaobchádzanie s nimi policajtmi Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline (ďalej aj „policajti“), a z tohto dôvodu namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 3 a čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru zo strany orgánov činných v trestnom konaní, krajského súdu a najvyššieho súdu. Ďalej sťažovatelia 2 až 4 namietajú porušenie svojho práva nebyť podrobený neľudskému zaobchádzaniu a trestu podľa čl. 3 dohovoru a podľa čl. 16 ods. 2 ústavy tým, že krajský súd a ani najvyšší súd sa nezaoberali vplyvom výšky trestu odňatia slobody na nich ako blízkych príbuzných odsúdeného sťažovateľa 1.

3. Uznesením č. k. I. ÚS 461/2019-6 z 26. novembra 2019 bol z výkonu sudcovskej funkcie vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1954/2018 vylúčený sudca IV. senátu ústavného súdu Libor Duľa, pretože na najvyššom súde rozhodoval ako člen dovolacieho senátu v trestnej veci, ktorej sa predmetná ústavná sťažnosť týka. V súlade s čl. III bodom 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 vylúčeného člena štvrtého senátu zastupuje člen tretieho senátu. Vo veci preto rozhodoval ústavný súd v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu) a sudcovia Ladislav Duditš a Peter Straka (sudca spravodajca).

4. Uznesením č. k. IV. ÚS 415/2020-68 z 26. augusta 2020 rozhodol ústavný súd tak, že žiadosti sťažovateľa 1 o ustanovenie právneho zástupcu vyhovel a za advokáta mu ustanovil JUDr. Tibora Bicka.

5. Ustanovený advokát na výzvu ústavného súdu podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 doplnil tak, že v doplnenom petite ústavnej sťažnosti namietol aj rozsudok okresného súdu č. k. 36T/29/2010 z 28. júna 2012, okrem zrušenia napadnutých rozsudkov požaduje, aby sťažovateľa 1 ihneď prepustili na slobodu a aby okresný súd vo veci znova konal a rozhodol. Zároveň navrhol priznať sťažovateľovi 1 primerané finančné zadostučinenie vo výške 300 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

6. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 1 bol napadnutým rozsudkom okresného súdu v spojení s napadnutým rozsudkom krajského súdu uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. a), b), d) a e) Trestného zákona s poukazom

na § 138 písm. c) a § 140 písm. c) Trestného zákona, ktorý spáchal tak, že v nočných hodinách z 28. na 29. novembra 2009 v rodinnom dome č. ■■■ vo ■■■ okres ■■■ v úmysle usmrtiť nezisteným tupým predmetom a nožom z dôvodu získania majetkového prospechu silnou intenzitou a prudkosťou fyzicky napadol majiteľku ■■■, nar. ■■■, mnohonásobnými údermi do hlavy a tváre, čím jej spôsobil vpáčené zlomeniny kosti tváre a spodiny lebečnej, prekrvácanie mäkkých pokrývok lebečných a pleny mozgu a hlboko prenikajúce bodné rany tváre, krku a 11 bodných rán hrudníka, spôsobiac prebodnutie s poranením srdca a pľúc a hrudnej srdcovnice s následným zakrvácaním do pohrudničných dutín a osrdcovníka, pričom na následky poúrazového šoku bezprostredne po čine zomrela, následne telo poškodenej premiestnil do osobného motorového vozidla zn. ■■■, ev. č. ■■■, ktoré ponoril do vodného kanála rieky ■■■ v katastri obce ■■■; po príchode jej dcéry domov z práce 29. novembra 2009 v čase okolo 2.45 h v rodinnom dome č. ■■■ v obci ■■■ v úmysle usmrtiť a v úmysle zakryť trestný čin vraždy ■■■, ■■■, nar. ■■■, rukami silnou intenzitou stláčal krk, hrdúsením jej spôsobil prekrvácanie svalstva krku, hrtana a hornej časti pažeráka, zlomeninu jazyky na pravej strane krku, prekrvácanie jazyka a v stave bezvedomia ju naložil do zadnej časti osobného motorového vozidla zn. ■■■, ■■■, ev. č. ■■■, ktoré ponoril na rovnakom mieste vodného kanála, poškodená zomrela na následky opuchu mozgu a pľúc v dôsledku udusenía utopením, na čo obom odcudzil kabelky s nezisteným obsahom a zakryl stopy činu.

7. Za tento obzvlášť závažný zločin bol sťažovateľ 1 odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie, pričom na výkon trestu bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Zároveň mu v zmysle § 287 ods. 1 Trestného poriadku bola uložená povinnosť nahradiť škodu poškodenému ■■■ vo výške 19 474,72 eur a poškodenému ■■■ škodu vo výške 12 721,68 eur, pričom poškodený ■■■ bol podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku so zvyškom nároku odkázaný na občianske súdne konanie.

8. Po odvolaní sťažovateľa 1 krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu v časti – vo výroku o náhrade škody, ktorý sa týka poškodeného ■■■ a na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám rozhodol tak, že sťažovateľovi 1 uložil povinnosť podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku nahradiť menovanému škodu vo výške 12 719,68 eur.

9. Proti rozsudku krajského súdu (doručeného sťažovateľovi 1 dňa 10. októbra 2012 a jeho obhajcovi 9. októbra 2012) podal najskôr sťažovateľ 1 dňa 28. septembra 2015 dovolanie. V tomto dovolaní (bez toho, aby uviedol konkrétny dôvod dovolania podľa § 371 Trestného poriadku) argumentoval tým, že rozsudok krajského súdu nie je právoplatný ani vykonateľný, pretože senát odvolacieho súdu nerozhodol samostatným výrokom o zamietnutí odvolania. Následne 9. októbra 2015 sťažovateľ 1 podané dovolanie doplnil jednak prostredníctvom obhajcu a tiež priamo podaniami spísanými 20. septembra 2015 a 7. októbra 2015 (všetko dané na poštovú prepravu 9. októbra 2015).

10. Najvyšší súd napadnutým uznesením zamietol dovolanie podané sťažovateľom 1 v zmysle § 392 ods. 1 Trestného poriadku, pretože dospel k záveru, že sťažovateľom 1 uvedené dovolacie dôvody nie sú preukázané.

II. Argumentácia sťažovateľov

11. Obsahom ústavnej sťažnosti sú nasledovné námietky:

- a) zaujatosť orgánov činných v trestnom konaní (vyšetrovateľa a prokurátorky), zaujatosť sudkyne pre prípravné konanie a členov senátu rozhodujúceho na okresnom i krajskom súde, nezákonné pridelenie vecí vyšetrovateľovi a nezákonné zloženie senátu okresného súdu;
- b) nezákonnosť a násilný vstup do domu rodičov sťažovateľa 1 dňa 7. decembra 2009 a nezákonnosť a násilné zaobchádzanie policajtov KR PZ ZA so sťažovateľmi;
- c) sťažovateľovi 1 nebolo umožnené podať proti uzneseniu o vznesení obvinenia riadne odôvodnenú sťažnosť;
- d) podaná obžaloba mala účelovo a nezákonne zmenenú skutkovú časť oproti vznesenému obvineniu a proti tomu nebolo možné podať opravný prostriedok;
- e) sťažovateľ 1 nebol informovaný o konaní tlačovej besedy policajtov, na ktorej sa preto nemohol brániť. Medializácia vedená počas celého trestného konania orgánmi činnými v trestnom konaní a médiami bola účelová a nezákonná, ovplyvňovala proti sťažovateľovi 1 verejnosť, sudcov, znalcov a svedkov a bola aj dôsledkom nevyhovenia žiadosti o vylúčenie médií;
- f) obhajcovi sťažovateľa 1 zabránili v účasti na zasadnutí krajského súdu, na ktorom sa rozhodovalo o sťažnosti proti vzatiu do väzby, obhajca bol oneskorene informovaný o niektorých úkonoch trestného konania, resp. v niektorých prípadoch nebol upovedomený vôbec;
- g) v rámci dokazovania bola obhajoba znemožnená nevyhovením žiadosti o osobné vypočúvanie svedkov a znalcov, dôkazy boli obstarávané nezákonným spôsobom (preto boli absolútne neúčinné), po skončení vyšetrovania nebol sťažovateľovi 1 predložený celý vyšetrovací spis na preštudovanie a v trestnom konaní boli vykonané nezákonné dôkazy nezákonným spôsobom;
- h) falšovanie spisového materiálu, pre ktoré mala byť vec odňatá okresnému súdu (k čomu nedošlo). Podnet a trestné oznámenie za falšovanie spisového materiálu neboli zákonne vyšetrené;
- i) senát okresného súdu odmietol zabezpečiť zvukový záznam zo zasadnutí a pojednávaní a neumožnil sťažovateľovi 1 pripraviť si záverečnú reč;
- j) ustanovení obhajcovia ([REDACTED] a [REDACTED]) neposkytovali účinnú obhajobu, a preto mali byť zbavení povinnosti obhajovať sťažovateľa 1;
- k) nebola preukázaná subjektívna stránka trestného činu, lebo dôkazy nepreukázali úmysel sťažovateľa 1 spáchať trestný čin. Nebola preukázaná ani objektívna stránka trestného činu, lebo dôkazy neboli zákonné a nepreukazovali vinu sťažovateľa 1 bez dôvodných pochybností;
- l) ustálený skutkový stav nebol zákonne kvalifikovaný ako trestný čin úkladnej vraždy, a preto vo veci rozhodoval nepríslušný súd a nebol zákonne kvalifikovaný ako trestný čin

inak. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

16. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia 2 až 4 neboli v konaní pred ústavným súdom právne zastúpení, avšak v doručenej ústavnej sťažnosti požiadali o ustanovenie právneho zástupcu. Ústavný súd preto skúmal, či sú kumulatívne splnené tri podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

17. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená. Ústavný súd sa teda zaoberal týmito atribútmi ústavnej sťažnosti a zistil, že ústavnú sťažnosť sťažovateľov 2 až 4 je potrebné odmietnuť.

III.1. K námietke neprimeraného vplyvu výšky trestu uloženého sťažovateľovi 1 na sťažovateľov 2 až 4 (námietka č. 40):

18. V bode 40 podanej ústavnej sťažnosti sťažovatelia 2 až 4 namietajú: *„nezaobieraním sa vplyvom výšky trestu odňatia slobody na nás blízkych príbuzných, ktorí sme jeho rodina a v dôsledku toho uložením mu doživotného trestu odňatia slobody porušenie nášho základného práva byť podrobený neľudskému zaobchádzaniu a trestu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorých sa dopustil svojim rozsudkom senát Krajského súdu v Žiline a svojim uznesením senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.“*

19. Podľa § 34 ods. 3 Trestného zákona má trest postihovať iba páchatel'a tak, aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby. Trestom uloženým páchatel'ovi trestného činu sa vždy nepriamo postihne aj jeho rodina a jemu blízke osoby a nie je možné zabezpečiť, aby sa ich trest uložený odsúdenému nedotkol.

20. Ústavný súd ľudsky rozumie strachu i obavám sťažovateľov (najmä matky a otca), že svojho príbuzného (syna a brata) možno už na slobode nevidia (ako uvádzajú, kým bude môcť sťažovateľ 1 požiadať o podmieňené prepustenie, jeho otec bude mať 79 rokov a matka 77 rokov, čoho sa nemusia dožiť). Nemožno však prihliadať len na pocity blízkych príbuzných, a to o to viac, ak ide o úmyselný trestný čin – v tomto prípade vraždu. Sloboda bola sťažovateľovi 1 ako odsúdenému odňatá ako dôsledok jeho protiprávneho a spoločensky neprípustného a nebezpečného konania. Záujem blízkych príbuzných preto nemôže prevážiť nad záujmom spoločnosti na spravodlivom potrestaní páchatel'ov trestných činov (II. ÚS 248/2021).

21. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde môže ústavnú sťažnosť podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody. Ústavný súd konštatuje, že takou osobou v tomto prípade môže byť len ten subjekt, ktorý bol účastníkom konania, pričom sťažovatelia 2 až 4 účastníkmi dotknutého trestného konania neboli, a to ani v pozícii obvineného/obžalovaného ani v pozícii poškodeného. Preto napadnutým

rozsudkom krajského súdu ani napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k zásahu do ich práv.

22. V nadväznosti na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľov 2 až 4 v tejto časti ako podanú zjavne neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému násilnému vstupu do domu sťažovateľov 7. decembra 2009 a k námietke násilného zaobchádzania so sťažovateľmi policajtmi (námietka č. 2):

23. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti namietajú, že „násilný vstup dňa 7.12.2009 do domu mojich rodičov a zaobchádzanie s nami policajtami Krajského riaditeľstva PZ v Žiline počas predvádzania a na polícii bolo nezákonné a protiľudskoprávne, preto mali byť všetci jeho policajti vylúčení z trestného konania, k čomu nedošlo“. V podanej sťažnosti podrobne a rozsiahlo opisujú udalosti, ku ktorým malo dôjsť 7. decembra 2009 pri predvádzaní sťažovateľov „*k podaniu vysvetlenia*“ na Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Žiline. Popis sa týkal najmä postupu a konania príslušníkov Pohotovostného policajného útvaru odboru poriadkovej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline a následne príslušníkov krajského riaditeľstva (vyšetrovateľa a iných policajtov), ako aj ďalších okolností pri zaobchádzaní s ich osobami, ktoré považovali za absolútne neprimerané fyzické a psychické násilie, resp. za mučenie a týranie. Sťažovatelia navyše vyslovili podozrenie, že s dôkazmi, ktoré svedčili o použití násilia voči nim, bolo zaobchádzané svojvoľne.

24. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie č. k. III. ÚS 773/2016-28 z 8. novembra 2016, ktorým rozhodol o namietanom porušení práv sťažovateľov postupom policajtov v konaní vedenom pod ČVS: KRP-116/OVK-ZA-2009 v súvislosti s úkonom predvedenia 7. decembra 2009 a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. IV/3 Gn 1266/15/1000 a jej prípisom z 21. októbra 2015.

25. Obsahovo ide o zhodnú námietku s tou, ktorá je popísaná v posudzovanej ústavnej sťažnosti. Podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde je návrh na začatie konania neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené. Ústavný súd preto posudzoval, či v danom prípade nejde o takú sťažnosť, ktorú je potrebné z tohto dôvodu odmietnuť.

26. V prvom rade bolo potrebné uzavrieť, aký postup/rozhodnutie sťažovatelia touto námietkou namietajú. Sťažovatelia v posudzovanej ústavnej sťažnosti uvádzajú, že porušenia ich práv sa mal dopustiť „*orgán činný v trestnom konaní a Krajský súd v Žiline s Najvyšším súdom Slovenskej republiky, lebo ich porušenie zamietnutím Dovolania nenapravil...*“.

27. Ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k tejto námietke sťažovatelia v petite neoznačili konkrétny orgán činný v trestnom konaní, ktorého rozhodnutie napádajú. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje,

akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 43 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti, z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa (I. ÚS 514/2020).

28. Z ústavnej sťažnosti možno vyvodiť, že namietaný je postup policajtov pri prehliadke domu sťažovateľov 2 a 3 a pri predvedení sťažovateľov pre účely výpovede, ktoré boli vykonané 7. decembra 2009.

29. Postup policajtov bol pritom predmetom prieskumu ústavného súdu, ktorý rozhodol už spomínaným uznesením č. k. III. ÚS 773/2016-28 z 8. novembra 2016, pričom ústavný súd vtedy ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol pre neprípustnosť (v čase vydania tohto rozhodnutia ústavný súd konštatoval, že sťažovatelia nevyužili dostupný prostriedok ochrany svojich práv – a to opakovaný podnet podľa vtedy platného ustanovenia § 34 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre), a zároveň ju vyhodnotil ako oneskorene podanú (keďže namietaný postup policajtov súvisel s úkonom predvedenia sťažovateľov 7. decembra 2009 a ústavná sťažnosť bola podaná 18. decembra 2015).

30. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmieta ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde.

31. Sťažovatelia ďalej uvádzajú, že porušenia ich práv sa mal v súvislosti s týmto konaním dopustiť aj krajský súd a najvyšší súd, pretože tieto porušenia nenapravili. Tu ústavný súd opätovne poukazuje na to, že sťažovatelia 2 až 4 neboli účastníkmi posudzovaného trestného konania, a preto napadnutým rozsudkom krajského súdu ani napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k zásahu do ich práv.

32. Pokiaľ ide o ostatné námietky obsiahnuté v ústavnej sťažnosti, z ich formulácie a obsahu vyplýva, že ich podáva sťažovateľ 1. Aj v prípade, ak by však bolo možné dospieť k opačnému záveru, ústavný súd zdôrazňuje, že ide výlučne o námietky, ktoré poukazujú na postup orgánov činných v trestnom konaní a/alebo všeobecných súdov v trestnom konaní vedenom voči sťažovateľovi 1.

33. V nadväznosti na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľov 2 až 4 aj v tejto časti ústavnej sťažnosti ako podanú zjavne neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde.

34. Pretože v tomto prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nárokov sťažovateľov 2 až 4 na ochranu ústavnosti, ústavný súd konštatuje, že nebol splnený jeden z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Žiadosti sťažovateľov 2 až 4 o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd preto nevyhoviel (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

IV.

K námietke chýbajúceho výroku v napadnutom rozsudku krajského súdu o zamietnutí odvolania sťažovateľa 1 (námietka č. 41)

35. Sťažovateľ 1 v doručenej ústavnej sťažnosti namieta, že senát odvolacieho súdu nezamietol odvolanie sťažovateľa 1 proti výrokom o vine a treste, a napriek tomu predseda senátu nariadil výkon trestu. Výkon trestu podľa sťažovateľa 1 nemal byť nariadený, pretože rozsudok krajského súdu nie je právoplatný ani vykonateľný.

36. Podľa odvolacieho súdu bolo odvolanie podané sťažovateľom 1 čiastočne dôvodné, a preto odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o náhrade škody, ktorý sa týka poškodeného [REDAKOVANÉ] zrušil a sám postupom podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku tento výrok zmenil. V ostatnej časti bolo podľa krajského súdu odvolanie nedôvodné, avšak vzhľadom na „povahu odvolania, ktoré je z hľadiska rozhodovania odvolacieho súdu, pokiaľ ide o toho istého odvolateľa, nedeliteľné, už neprichádzalo do úvahy zamietnutie odvolania postupom podľa § 319 Trestného poriadku“.

37. Najvyšší súd na túto svoju ustálenú súdnu prax nadviazal a konštatoval, že čiastočné zamietnutie odvolania neprichádza do úvahy. Poukázal na rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2Tdo 28/2009 z 18. augusta 2009 (publikovaný v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „zbierka stanovísk“) pod č. 54/2009) (obdobne pozri uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Tdo/6/2015 z 3. februára 2015 publikované v zbierke stanovísk pod č. 7/2015), ktorého právne vety znejú:

„I. Ak obvinený podá odvolanie proti všetkým výrokom rozsudku, ktoré sa ho týkajú a odvolací súd pri plnení revíznej povinnosti, vymedzenej v § 317 ods. 1 Trestného poriadku, zistí, že v napadnutom rozsudku je chybný len výrok o zaradení obvineného na výkon trestu odňatia slobody, ide o oddeliteľnú časť rozsudku v zmysle § 321 ods. 3 Trestného poriadku, ktorú musí zrušiť a na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku nahradiť novým výrokom o zaradení obvineného na výkon trestu odňatia slobody. V takom prípade nerozhoduje žiadnym ďalším výrokom o správnosti nedotknutých výrokov prvostupňového rozsudku, a preto v tomto rozsahu ani odvolanie obvineného nezamieta.

II. Vzhľadom na povahu odvolania, ktoré je z hľadiska rozhodovania odvolacieho súdu, pokiaľ ide o toho istého odvolateľa nedeliteľné, neprichádza do úvahy čiastočné zamietnutie odvolania. Postup podľa § 319 Trestného poriadku prichádza do úvahy iba vtedy, ak je odvolanie nedôvodné v celom rozsahu.

III. V prípade, že vo veci rozhodne odvolací súd sám rozsudkom podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku nastáva právoplatnosť a vykonateľnosť rozsudku podľa eventuality uvedenej v § 183 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s prihliadnutím na ustanovenie § 306 ods. 1 Trestného poriadku a contrario.

IV. Uvedený rozsudok odvolacieho súdu nemožno úspešne napadnúť dovolaním z dôvodu, že napadnutý rozsudok je chybný, lebo neobsahuje výrok, ktorý sa ho priamo týka [arg. § 369 ods. 2 písm. b), ods. 3 Trestného poriadku – „že taký výrok nebol urobený“].“

38. Sťažovateľ 1 sa odvoláva predovšetkým na nálezy ústavného súdu č. k. II. ÚS 315/2006 a č. k. II. ÚS 177/2012, ako aj na rozhodovaciu činnosť niektorých krajských súdov.

39. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 315/2006 dopadá na skutkovo i právne odlišnú situáciu, keďže predmetom ústavného prieskumu bolo rozhodnutie o sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o dvoch samostatných otázkach, o ktorých sa rozhodlo jedným uznesením, a síce o predĺžení trvania väzby a o žiadosti obvineného o prepustenie na slobodu. V okolnostiach posudzovanej veci preto nie je aplikovateľné.

40. Pokiaľ ide o nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 177/2012, ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že nález č. k. II. ÚS 177/2012 je skôr ojedinelým odklonom od inak konštantnej judikatúry ústavného súdu, ktorá v otázke výroku o čiastočnom zamietnutí podaného odvolania nadväzuje na už uvedenú judikatúru najvyššieho súdu (I. ÚS 284/2020, I. ÚS 18/2018, II. ÚS 108/2017), a túto judikatúru rešpektoval aj ústavný súd pri posudzovaní prípadu sťažovateľov. Navyše je ústavný súd toho názoru, že sťažovateľom 1 citovaný nález ústavného súdu nemožno aplikovať tiež z dôvodu, že aj v tomto prípade išlo o skutkovo aj právne odlišnú situáciu.

41. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na ustálenú judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej absencia výroku o zamietnutí čiastočne dôvodného odvolania sama osebe nemôže mať z hľadiska ústavnej konformity napadnutého uznesenia krajského súdu rozhodujúci význam (m. m. IV. ÚS 138/2013). Uvedené vyplýva napokon aj z konštrukcie § 369 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého osoba oprávnená podať dovolanie proti niektorému výroku napadnutého rozhodnutia môže podať dovolanie aj preto, že taký výrok nebol urobený. Absencia výroku v napadnutom rozhodnutí súdu teda nie je samostatným dovolacím dôvodom. Dôvody dovolania sú výlučne uvedené v § 371 Trestného poriadku. Túto chybu rozhodnutia je teda potrebné priradiť k niektorému z dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 až 3 Trestného poriadku (Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. *Trestný poriadok II. § 196 – 569*. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 748 – 751).

42. Tento názor ústavného súdu podporuje aj sťažovateľom 1 citovaný nález č. k. II. ÚS 177/2012, v ktorom ústavný súd rozhodol o porušení práv sťažovateľa nie z dôvodu absentujúceho výroku, ale (ako zhrnul v bode 26 tohto nálezu) preto, že odvolací súd mal o odvolaní sťažovateľa rozhodnúť na verejnom zasadnutí. Konštatoval teda porušenie práva sťažovateľa na verejné prerokovanie veci a vyjadrenie sa k prerokúvaným dôkazom (čl. 48 ods. 2 ústavy), ako aj tomu zodpovedajúceho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru.

43. V prípade sťažovateľa 1 však odvolací súd rozhodoval na verejnom zasadnutí, a preto k porušeniu práva podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy, ako aj tomu zodpovedajúcemu porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) dohovoru nemohlo dôjsť.

44. Ďalšie porušenie videl ústavný súd v konaní vedenom pod č. k. II. ÚS 177/2012 v tom, že najvyšší súd dovolanie odmietol ako neprípustné a podané dovolanie meritórne nepreskúmal. Dovolanie sťažovateľa 1 však nebolo odmietnuté podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku (odmietnutie dovolania podaného proti neprípustnému rozhodnutiu), ale bolo zamietnuté podľa § 392 Trestného poriadku, keď najvyšší súd dospel k záveru, že dovolacie dôvody neboli

preukázané. V prípade sťažovateľa 1 preto nemožno hovoriť o odňatí možnosti konať, ako to bolo vo veci označeného nálezu ústavného súdu. Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že najvyšší súd sa odvolaním sťažovateľa 1 uplatneným vo vzťahu k výrokom o vine a treste riadne zaoberal a posúdil ho ako nedôvodné.

45. V závere poukazuje ústavný súd na svoje uznesenie č. k. IV. ÚS 138/2013-78 z 8. marca 2013, ktorým rozhodol o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1, ktorý namietal porušenie svojich práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1To/68/2012 a jeho rozsudkom z 28. augusta 2012. V podanej ústavnej sťažnosti okrem iného uplatnil aj námietku neprávoplatného rozhodnutia práve z dôvodu chýbajúceho výroku o zamietnutí odvolania sťažovateľa 1. V tom čase ústavný súd rozhodol, že sťažnosť sťažovateľa 1 je podaná predčasne (a preto neprípustná), avšak zároveň uviedol, že krajský súd „poskytol dostačujúcu ochranu základným právam a slobodám sťažovateľa 1/ a z výroku napadnutého rozsudku spolu s relevantnou časťou jeho odôvodnenia v kontexte výrokov rozsudku okresného súdu z 28. júna 2012 je znenie odsudzujúceho rozhodnutia všeobecných súdov jednoznačne zrejmé“.

46. Vo vzťahu k predloženým rozhodnutiam krajských súdov ústavný súd uvádza, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zveruje najvyššiemu súdu, keď mu okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu a jednotného používania zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Vzhľadom na to, že ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. V prípade napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil.

47. S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

V.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa 1 napadnutým rozsudkom okresného súdu

48. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Z princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možno vyvodiť ústavný príkaz pre každú osobu, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, v zmysle ktorého musí rešpektovať postupnosť ústavnej ochrany, a preto pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu,

musí požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04, II. ÚS 734/2017).

49. Sťažovateľ 1 mal k dispozícii na ochranu označených práv proti napadnutému rozsudku okresného súdu opravný prostriedok (odvolanie), ktorý aj využil. Príslušným súdom na poskytnutie ochrany proti namietanému porušeniu práv sťažovateľa 1 okresným súdom bol v konaní o odvolaní sťažovateľa 1 krajský súd.

50. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1 v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

VI.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa 1 napadnutým rozsudkom krajského súdu

51. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd ochranu základným právam za podmienky, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ 1 mohol podať dovolanie, čo aj využil a o podanom dovolaní rozhodol napadnutým uznesením najvyšší súd. Existencia dovolacieho konania nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku krajského súdu, keďže dovolanie predstavovalo účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa 1 (II. ÚS 345/2020).

52. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

VII.

K námietke nezákonného zloženia senátu – prísediaci okresného súdu [REDAKOVANÉ] nebol zákonne zvolený za prísediaceho (námietka č. 22)

53. V ustanoveným obhajcom doplnenej ústavnej sťažnosti sťažovateľ 1 namieta okrem iného tiež nezákonné zloženie okresného súdu.

54. Konanie pred okresným súdom viedol senát zložený z predsedkyne [REDAKOVANÉ], náhradnej sudkyne [REDAKOVANÉ] a prísediacich [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ 1 uvádza, že podľa správy okresného súdu č. k. 1Srp/291/15 z 20. januára 2016 bol [REDAKOVANÉ] zvolený za prísediaceho okresného súdu na volebné obdobie 2008 až 2012 obecným zastupiteľstvom. Predložil však zároveň rozhodnutie obce [REDAKOVANÉ] č. k. 4/2016 z 29. januára 2016, z ktorého vyplýva, že „... Obec [REDAKOVANÉ] neeviduje zápisnicu obecného zastupiteľstva z roku 2008, na ktorej bolo prijaté uznesenie o zvolení pána [REDAKOVANÉ] za prísediaceho Okresného súdu Žilina.“.

55. Z obsahu trestného spisu, ako aj z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že táto námietka sťažovateľa 1 ako dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku bola obhajcom prvýkrát uplatnená (vecne špecifikovaná) až v doplnení odôvodnenia dovolania zaslaného okresnému súdu 1. marca 2016, a teda po lehote na podanie dovolania, ktorá uplynula 10. októbra 2015. Dovolací súd teda na túto námietku nemohol prihliadať.

56. Sťažovateľ 1 v doplnení ústavnej sťažnosti namieta, že tento dovolací dôvod uplatnil na str. 3, štvrtý odsek písm. b) dovolania (podaného obhajcom sťažovateľa 1), kde uvádza: „Vec obžalovaného [REDAKOVANÉ] napadla okresnému súdu a bola pridelená zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Ako náhradného sudcu menoval predseda okresného súdu sudkyňu [REDAKOVANÉ]. [REDAKOVANÉ] rozhodovala vo veci ako sudkyňa pre prípravné konanie o väzbe obžalovaného [REDAKOVANÉ]. Napriek tomu, že v zmysle zásady, že vo veci samej nemôže konať sudca, ktorý vo veci konal v prípravnom konaní, sudkyňa [REDAKOVANÉ] sa zúčastňovala hlavného pojednávania, ako náhradná sudkyňa, predsedkyňa senátu [REDAKOVANÉ] sa s ňou v priebehu hlavného pojednávania aktívne radila a [REDAKOVANÉ] bola prítomná aj pri záverečnej porade senátu. Podľa môjho názoru súd rozhodol v nezákonnom zložení.“

57. Z citovanej časti dovolania (doplneného obhajcom sťažovateľa 1) je zrejmé, že sťažovateľ 1 namietal síce nezákonné zloženie senátu okresného súdu ako dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, avšak len v súvislosti s postavením [REDAKOVANÉ] ako náhradnej sudkyne. Je preto potrebné prisvedčiť najvyššiemu súdu, že táto námietka bola v časti týkajúcej sa prísediaceho [REDAKOVANÉ] doplnená až po uplynutí lehoty na podanie dovolania.

58. Vzhľadom na uvedené nebolo možné túto námietku preskúmať meritórne v dovolacom konaní. Uvedenú námietku (v podanej ústavnej sťažnosti č. 22) však rovnako nemôže preskúmať meritórne ani ústavný súd, čo je jedným z prejavov už spomenutého princípu subsidiarity. Zmysel tohto princípu totiž nie je iba v tom, aby bola vec posúdená tým orgánom, ktorý je na posúdenie danej veci príslušný, ale aj v tom, aby prípadné nedostatky mohli byť predmetom posúdenia v opravnom konaní pred správnyimi orgánmi alebo súdmi a odstránené spôsobom predpokladaným zákonom. Z toho taktiež vyplýva, že námietky, ktoré neboli uplatnené v konaní pred všeobecným súdom, hoci v tomto konaní už uplatnené byť mohli, nemôžu byť úspešne uplatnené až v konaní o ústavnej sťažnosti a ústavný súd na tieto námietky nemôže prihliadať (pozri IV. ÚS 495/2012, IV. ÚS 226/2022).

59. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti ako neprípustnú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde pre nevyčerpanie dostupných právnych prostriedkov nápravy.

VIII.

K námietke falšovania spisového materiálu a neodňatiu veci okresnému súdu (námietka č. 19 a námietka č. 20):

60. Vo vzťahu k týmto námietkam sťažovateľa 1 ústavný súd poukazuje na uznesenie č. k. IV. ÚS 30/2012-10 z 19. januára 2012, ktorým ústavný súd rozhodol o ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1, kde namietal porušenie svojich práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Ndt 16/2011 a jeho uznesením zo 16. novembra 2011.

61. Najvyšší súd v tomto prípade rozhodoval o návrhu sťažovateľa 1 na odňatie veci okresnému súdu a prikázanie veci inému súdu toho istého druhu a stupňa. Dôvodom mala byť nezákonná manipulácia s vyšetrovacím spisom. Obsahovo ide celkom jednoznačne o rovnakú námietku, ako sťažovateľ 1 uvádza pod č. 19 podanej ústavnej sťažnosti. Ústavný súd o ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1 v tom čase rozhodol tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

62. Podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde je návrh na začatie konania neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené. Pretože sa ústavná sťažnosť sťažovateľa v časti námietok týkajúcich sa neodňatia veci okresnému súdu a falšovania spisového materiálu týka veci, o ktorej ústavný súd už právoplatne rozhodol, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti odmietol pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

63. Pokiaľ ide o súvisiacu námietku sťažovateľa 1, že podnet a trestné oznámenie za falšovanie spisového materiálu neboli účelovo vyšetrené, ústavný súd uvádza, že išlo o samostatné trestné konanie, ktoré sťažovateľ 1 podanou ústavnou sťažnosťou nenamieta, a preto v tejto časti ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

IX.

K namietanému porušeniu práva sťažovateľa 1 okresným súdom a Okresným súdom Trnava nesprístupnením spisu na účely prípravy ústavnej sťažnosti (námietka č. 45)

64. Pokiaľ ide o sťažovateľom 1 tvrdené nesprístupnenie spisového materiálu pre účely podania ústavnej sťažnosti, ústavný súd k veci vlastnou činnosťou zistil, že okresný súd oznámením zo 17. augusta 2018 informoval sťažovateľa 1, že spis bude postúpený príslušnému súdu pre účely nahliadnutia. Následne listom z 27. augusta 2018 dožiadal Okresný súd Trnava, aby zabezpečil sťažovateľovi 1 nahliadnutie do spisu sp. zn. 36T/29/2010 od č. listu 3656 a vyhotovenie fotokópií listín zo spisu v digitálnej forme na CD nosiči. Na ten účel zaslal Okresnému súdu Trnava uvedený spis v rozsahu zväzkov 13 až 18 vrátane CD nosiča s dožiadanými dátami. Následne Okresný súd Trnava oznámením z 12. novembra 2018 uviedol okresnému súdu, že dožiadanie realizoval.

65. Sťažovateľ 1 si preštudoval spis 8. októbra 2018 (po uplynutí lehoty na podanie ústavnej sťažnosti, pozn.) a CD nosič bol odovzdaný pedagógovi.

66. Napriek tomu, že sa spis k sťažovateľovi 1 nedostal včas, ústavný súd konštatuje, že zo strany príslušných okresných súdov nebola v tomto smere preukázaná nečinnosť alebo prieťahy. Sťažovateľ 1 navyše argumentačne nijako neodôvodnil údajné porušenie jeho práv. V tomto smere chýba akékoľvek odôvodnenie toho, prečo bol spis nevyhnutne potrebný na účely podania ústavnej sťažnosti. Je potrebné uviesť, že sťažovateľ 1 mal právo nahliadnuť do spisu v priebehu celého trestného konania (pričom toto právo aj viackrát využil). Ústavná sťažnosť bola napokon sťažovateľom 1 podaná včas, pričom z jeho strany nebola neskôr doplnená, čo len poukazuje na fakt, že po preštudovaní spisového materiálu nedospel k žiadnym ďalším zisteniam, ktoré považoval za potrebné doplniť.

67. Okrem uvedeného ústavný súd opätovne poukazuje na zásadu subsidiarity a skutočnosť, že ústavný súd v tomto prípade nie je tým orgánom, ktorý má zabezpečovať ochranu práv uvedených sťažovateľom 1 v súvislosti s údajným nepredložením spisového materiálu. Aj keby bola totiž sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti opodstatnená, nie je to ústavný súd, kto disponuje právomocou na jej prešetrovanie. Sťažovateľ 1 má k dispozícii iný prostriedok nápravy – predovšetkým má možnosť využiť podanie sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov.

68. S ohľadom na uvedené skutočnosť ústavný súd aj v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 zamietol pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

X.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa 1 napadnutým uznesením najvyššieho súdu

69. Ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v systave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pôsobiacim mimo tejto sústavy. Vo svojej stabilizovanej judikatúre ústavný súd zdôrazňuje, že nie je jeho úlohou konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať v danej veci zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02).

70. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť jednotlivé námietky sťažovateľa 1 vo vzťahu k najvyššiemu súdu v tom zmysle, či sa s nimi najvyšší súd v napadnutom uznesení vysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom. Pre lepšiu orientáciu s ohľadom na rozsah námietok sťažovateľa 1 sú tieto námietky usporiadané podľa jednotlivých dovolacích dôvodov uplatnených sťažovateľom 1 v dovolacom konaní. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ 1 podané dovolanie odôvodnil:

- podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, teda tým, že súd rozhodol v nezákonnom zložení;
- podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda tým, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu;
- podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, teda tým, že vo veci konal alebo rozhodoval orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania;
- podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, teda tým, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom;
- podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, teda tým, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutkového stavu alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

71. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd uviedol, že mimo akýkoľvek uplatniteľný dôvod dovolania stoja nasledovné námietky sťažovateľa 1 (ústavný súd uvádza len tie, ktoré sťažovateľ 1 namieta aj v podanej ústavnej sťažnosti):

- a) sťažovateľovi 1 bolo účelovo a nezákonne znemožnené vyvodit' zodpovednosť voči policajtom, ktorí pri domovej prehliadke v dome rodičov sťažovateľa 1 dňa 7. decembra 2009 postupovali nezákonne (námietka č. 11) – v tomto prípade konkrétne sťažovateľ 1 namieta, že bola ako oneskorene podaná zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu o odmietnutí veci týkajúcej sa trestného stíhania policajta vykonávajúceho domovú prehliadku. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd vyhodnotil správne, že *„táto námietka nijako nesúvisí s napadnutým rozsudkom ani konaním mu predchádzajúcim“* (str. 10 napadnutého uznesenia). Ide o samostatné konanie, a preto aj prípadné porušenie práv sťažovateľa 1 bolo potrebné namietať vo vzťahu k rozhodnutiam vydaným v dotknutom trestnom konaní;
- b) sťažovateľovi 1 bolo znemožnené zúčastniť sa tlačovej besedy vykonanej policajtmi, a zároveň sa na nej obhajovať tým, že o tejto tlačovej besede nebol obhajca sťažovateľa 1 riadne upovedomený (námietka č. 4). V prvom rade je potrebné podotknúť, že slovenský právny poriadok neupravuje povinnosť kohokoľvek (a tým skôr orgánov činných v trestnom konaní) upovedomovať o plánovanej tlačovej besede, a táto povinnosť preto nevplýva zo žiadneho právneho predpisu ani orgánom činným v trestnom konaní. Kde nie je stanovená povinnosť, potom nemôže dôjsť k jej porušeniu, a preto nemohlo dôjsť ani k porušeniu práv sťažovateľa 1 tak, ako to v podanej ústavnej sťažnosti namieta. Tým skôr nie je ústavnému súdu zrejmé, akým spôsobom by mal krajský súd či najvyšší súd toto porušenie napraviť. Tlačová beseda nie je vyšetrovacím úkonom, a preto neupovedomením o jej konaní nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa 1 na obhajobu ani iného práva sťažovateľa 1. V tomto smere síce Trestný poriadok priamo nedefinuje, čo možno rozumieť pod pojmom „vyšetrovací úkon“, avšak možno si v tomto smere pomôcť analogicky inými právnymi predpismi, napríklad zákonom č. 236/2017 Z. z. o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, kde podľa § 3 písm. g) tohto zákona sa vyšetrovacím úkonom rozumie úkon, ktorý je potrebné vykonať vo vykonávajúcom štáte na účely získania dôkazu v trestnom konaní okrem vytvorenia spoločného vyšetrovacieho tímu a zabezpečovania dôkazu v rámci takého tímu. Tlačovú besedu nemožno považovať za taký úkon, ktorým orgány činné v trestnom konaní zaobstarávajú dôkazy, a preto je aj táto námietka sťažovateľa 1 neopodstatnená.

72. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že neopodstatnená je aj námietka sťažovateľa 1 č. 38, že medializácia vedená počas trestného konania orgánmi činnými v trestnom konaní a médiami bola účelová a nezákonná. Pokiaľ ide o médiá, ústavný súd nepopiera, že majú v súčasnosti v rukách obrovskú moc a v pomerne krátkej dobe môže v podstate ktokoľvek čeliť mediálnemu tlaku, pričom následky pre ďalší osobný a spoločenský život tohto jednotlivca môžu byť dlhotrvajúce, častokrát aj celoživotné. Na strane druhej však akýkoľvek postup alebo rozhodnutie orgánov činných v trestnom konaní môže byť (a býva) predmetom verejného záujmu a orgány činné v trestnom konaní sú povinné verejnosť o svojej činnosti primerane informovať. Sloboda prejavu tu totiž slúži ako prostriedok verejnej kontroly činnosti týchto orgánov. Je však nevyhnutné

za každých okolností trvať na požiadavke, aby informovanie o trestnom konaní rešpektovalo prezumpciu nevinu (k tomu pozri nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 577/13 z 23. júna 2015). V tomto smere sťažovateľ 1 nepreukázal, že by orgány činné v trestnom konaní prezumpciu nevinu nerešpektovali a to, či prezumpciu nevinu rešpektovali samotné médiá, ústavný súd nie je oprávnený preskúmať v tomto konaní.

73. V časti námietok č. 4, 11 a 38 ústavnej sťažnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 1 písm. g) zákona o ústavnom súde.

X.1. K námietke nezákonného zloženia súdu [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku]:

74. V bode 17 podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ 1 uvádza, že trestné konanie bolo „*účelovo a nezákonne pridelené* [redacted], *ktorá účelovo a nezákonne vybrala do senátu prísediacich*“.

75. Sťažovateľ 1 namieta spôsob pridelenia veci senátu 36T, ktorý považuje za „*účelový a veľmi rafinovaný*“, lebo môže spočiatku vzbudzovať dojem, že je transparentný. Dôkazmi podporujúcimi pochybnosti o spontánnom pridelení veci sudkyňi okresného súdu [redacted] sú podľa sťažovateľa 1 zaujatosť samotného predsedu okresného súdu voči prokurátorky (v jej prospech), pridelenie [redacted] na trestnoprávny úsek mesiac pred uzavretím vyšetrovania, námietky sudcov proti tomuto prideleniu a chýbajúce zdôvodnenie predsedu okresného súdu, ako sa s nimi vysporiadal, ako aj neposkytnutie zoznamu spisových značiek, ktoré boli [redacted] pridelené do 16. augusta 2010 (keď bola podaná obžaloba). Sťažovateľ 1 namieta porušenie práv, pretože súd rozhodujúci o jeho trestnom obvinení nebol zriadený zákonom, ale *ad hoc* tak, že zo siedmich prísediacich vybrala prísediacich daného senátu priamo predsedníčka senátu.

76. V tejto súvislosti nemožno inak než konštatovať to, čo konštatoval aj najvyšší súd: „*predmetná vec bola pridelená senátu 36T, ktorého predsedníčkou bola v tom čase* [redacted], *náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, keďže zohľadniac aj obvineným namietaný pomer nápadu, bola pridelená medzi 9 senátov (§ 51 ods. 1, ods. 2 zákona o súdoch). Následne predsedníčka senátu v súlade s rozvrhom práce okresného súdu na rok 2010 výberom zo zoznamu prísediacich pre tento senát určila ako členov senátu* [redacted] *a* [redacted].“

77. V bode 23 podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ 1 namieta, že sudkyňa okresného súdu [redacted] bola aj naďalej činná, potom ako náhradná sudkyňa [redacted] nastúpila za predsedníčku senátu vo veci rozhodovania o jeho žiadosti o zmene dôvodov väzby. Napriek pravidlám uvedeným v § 246 ods. 2 tretej vete Trestného poriadku sa podľa sťažovateľa 1 [redacted] zúčastnila nielen rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ale aj hlavného pojednávania, na ktorom 28. júna 2012 vyniesla rozsudok.

78. Z trestného spisu vyplýva (a takto to konštatoval aj najvyšší súd), že [redacted] reálne nenastúpila ako náhradná sudkyňa za [redacted]. Pri rozhodovaní o väzbe ju zastúpila ako zastupujúca sudkyňa podľa rozvrhu práce a ako náhradná sudkyňa sa nezúčastnila ani na hlasovaní o prvostupňovom rozsudku. Najvyšší súd zároveň zdôraznil, že podľa § 170 ods. 1

druhej vety Trestného poriadku sa na porade o hlasovaní so súhlasom predsedu senátu môže zúčastniť aj náhradný sudca, náhradný prísediaci a vyšší súdny úradník, ktorí však nehlasujú.

79. V uvedených záveroch najvyššieho súdu nemožno badať svojvoľnosť ani nezákonnosť. Najvyšší súd sa s týmito námietkami sťažovateľa 1 vysporiadal riadnym a ústavne akceptovateľným spôsobom, a preto aj v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 odmieta ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

X.2. K námietke porušenia práva sťažovateľa 1 na obhajobu [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]:

80. Právo na obhajobu v zmysle 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zahŕňa vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. O zásadné porušenie práva na obhajobu ide najmä v prípade, keď obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Výnimočne môže ísť aj o porušenie iných obhajovacích práv obvineného, ktorých porušenie sa prejaví na jeho postavení zásadným spôsobom (I. ÚS 263/2019).

81. Nie každé porušenie zákonných ustanovení upravujúcich právo obvineného na obhajobu napĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže k porušeniu tohto práva musí dôjsť zásadným spôsobom a toto porušenie sa musí zároveň týkať pre rozhodnutie podstatného dôkazu (rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v zbierke stanovísk pod č. 6/2010).

82. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98). Za iné dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti treba nesporne považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ priamo alebo nepriamo k pochybeniam, či nedostatkom vytykávaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci svojím konaním prispel, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta. Tam, kde teda intenzita pochybenia/nedostatkov v činnosti orgánov činných v trestnom konaní/súdu nedosahuje potrebný ústavnoprávny rozmer, nepôjde zrejme o zásadné porušenie práva na obhajobu a naopak.

83. Tak pre dovolací súd, ako aj pre ústavný súd je teda z hľadiska posúdenia porušenia práva sťažovateľa 1 na obhajobu podstatné

- či sťažovateľom 1 namietanými postupmi a konaniami jednotlivých orgánov činných v trestnom konaní/všeobecných súdov došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu;
- či toto porušenie bolo zásadné – t. j. v zásade, či zistené porušenie zákona mohlo viesť ku zmene napadnutého rozhodnutia (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v zbierke stanovísk pod č. 52/2013).

84. V nadväznosti na túto svoju úvahu najvyšší súd konštatoval, že z napadnutého rozsudku okresného súdu, ako aj krajského súdu vyplýva, že pre záver o vine sťažovateľa 1 a o uloženom treste boli pre súdy oboch stupňov rozhodujúce výsledky znaleckého skúmania (a) z odvetvia molekulárnej biológie a analýzy DNA, (b) z odboru daktyloskopie, (c) z odvetvia súdneho lekárstva, (d) z odvetvia psychiatrie, (e) z odboru psychológie, (f) z odvetvia traumatológie a chirurgie, (g) výpovede svedkov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] (ktorí boli okrem poslednej menovanej vypočutí na hlavnom pojednávaní) a (h) videozáznam z obhliadky miesta činu a zo zápisnice z obhliadky miesta činu s fotodokumentáciou.

85. Najvyšší súd pri posudzovaní dovolania sťažovateľa 1 vo svojej podstate povedal, že tam, kde výsledok vykonaného dokazovania nebol podstatný pre rozhodnutie vo veci samej (t. j. tam, kde súd sám zrejme vyhodnotil, že tento dôkaz nebol podstatný, prípade ho nevzal do úvahy), tam ani v prípade, ak by došlo k porušeniu práva sťažovateľa 1 na obhajobu, takéto porušenie nemožno vyhodnotiť ako zásadné. Aj prípadné porušenie práv sťažovateľa 1 by totiž nemalo žiadny vplyv na výsledné rozhodnutie súdu a zákonnosť celého trestného konania ako celku. Táto argumentácia najvyššieho súdu je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľná a navyše logická.

86. S ohľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že charakter zásadného porušenia práva na obhajobu nemajú nasledovné námietky sťažovateľa 1:

- spochybňujúce zákonnosť získania plynového paralyzačného spreja, ktorý bol zaistený pri obhliadke altánku na pozemku domu [REDACTED] 26. apríla 2010 preto, že obhajca nebol o tomto úkone vôbec upovedomený;
- obhajca podľa slov sťažovateľa 1 nebol upovedomený ani o obhliadke sporáku v dome svedka [REDACTED] 10. decembra 2009, v priebehu ktorej boli zaistené obhorené veci – je pravda, že v rámci tejto obhliadky boli zaistené rôzne veci, ktoré boli podrobené znaleckému skúmaniu, avšak ani výsledky tohto znaleckého skúmania rovnako neboli podstatné pre rozhodnutie súdu;
- v priebehu trestného konania bol obhajca neskoro upovedomený o obhliadke domu jeho rodičov 7. decembra 2009 o 18.00 h a tiež 14. decembra 2009 o 10.43 h – z vykonanej obhliadky nevyplynul žiadny pre trestné konanie podstatný dôkaz;
- obhajcovi nebola umožnená účasť pri všetkých úkonoch prehliadky matky sťažovateľa 1 – matka sťažovateľa 1 využila svoje právo nevyvovedať, a to tak v prípravnom konaní, ako aj na hlavnom pojednávaní.

87. Namietané porušenie práva na obhajobu ďalej sťažovateľ 1 odôvodňuje nasledovnými námietkami:

A) Sťažovateľ 1 tvrdí, že mu bolo zabránené podať prostredníctvom obhajcu riadne odôvodnenú sťažnosť proti vznesenému obvineniu (námietka č. 3):

88. Zo spisu vyplýva, že vyšetrovateľ Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline vzniesol sťažovateľovi 1 obvinenie uznesením zo 7. decembra 2009. Toto uznesenie bolo sťažovateľovi 1 doručené 7. decembra 2009, pričom pri výsluchu v ten istý deň sťažovateľ 1 zahlásil do zápisnice vyšetrovateľovi sťažnosť, ktorú bližšie neodôvodnil.

89. Krajská prokurátorka rozhodla o podanej sťažnosti už na druhý deň (8. decembra 2009) tak, že sťažnosť zamietla ako nedôvodnú. Sťažovateľ 1 namieta, že mu nebolo umožnené podať proti vzneseniu obvinenia riadne odôvodnenú sťažnosť, keďže krajská prokurátorka rozhodla ešte pred tým, ako sťažovateľovi 1 uplynula lehota na podanie sťažnosti, v rámci ktorej sťažovateľ 1 tvrdí, že mal v úmysle podanú sťažnosť odôvodniť.

90. Konštantná judikatúra ústavného súdu uvádza, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia (III. ÚS 75/05). Uznesením o vznesení obvinenia sa vo vzťahu k obvinenému začína trestného stíhanie a obvinený nadobúda ako strana trestného konania práva podľa Trestného poriadku, ktoré zabezpečujú možnosť realizácie základných práv, či už v prípravnom konaní alebo v konaní pred súdom. Samotné vznesenie obvinenia však nevedie k zásahu do základných práv (III. ÚS 477/2021).

91. Pokiaľ podmienkou pre vydanie uznesenia o vznesení obvinenia je „na podklade trestného oznámenia alebo zistených skutočností po začatí trestného stíhania dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba“, potom odôvodnenie sťažovateľa 1 k podanej sťažnosti mohlo smerovať len k tomu, či v tomto štádiu trestného konania vyšetrovateľ disponoval takými dôkazmi, ktoré by tento záver odôvodňovali. Napriek chýbajúcemu odôvodneniu podanej sťažnosti krajská prokurátorka v plnom rozsahu preskúmala napadnuté uznesenie, ako aj postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal, a súvisiaci spisový materiál. Vyhodnotila, že je „zrejmé, že vyšetrovateľ má zabezpečený dostatok dôkazov na dôvodné podozrenie, že pokračujúce skutky citovaného trestného činu spáchal obvinený“.

92. Napokon s ohľadom na právoplatné meritórne rozhodnutie všeobecných súdov je potrebné uviesť, že aj keby bolo možné polemizovať o tom, v ktorom momente orgány činné v trestnom konaní disponovali dostatkom dôkazov pre konštatovanie „dostatočne odôvodneného záveru“, že trestný čin spáchal sťažovateľ 1, je zrejmé, že tento moment v určitom čase nastal.

93. Napriek skutočnosti, že orgány činné v trestnom konaní mali s vydaním rozhodnutia, ktorým rozhodli o sťažnosti sťažovateľa 1 voči uzneseniu o vznesení obvinenia, počkať až do uplynutia lehoty na podanie sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že toto porušenie nedosiahlo takú intenzitu, ktorá by mohla mať ústavnoprávny rozmer alebo by bola spôsobilá relevantným spôsobom zasiahnuť do základných práv sťažovateľa 1, ktorých porušenie namieta v podanej ústavnej sťažnosti. Navyše je potrebné uviesť, že sťažovateľ 1 túto skutočnosť nenamietal v odvolacom konaní, ale až v podanom dovolaní. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť z dôvodu nevyčerpania právnych prostriedkov, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, a to v reťazci subsidiarity námietok.

B) Pod č. 5 sťažovateľ 1/ namieta, že obhajca nemal možnosť zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí krajského súdu pri rozhodovaní o sťažnosti proti vzatiu sťažovateľa 1 do väzby:

94. Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa 1 najvyšší súd odkázal na § 302 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého pri rozhodovaní o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe môže predseda senátu umožniť účasť aj prokurátorovi, obvinenému a jeho obhajcovi.

95. Ako už zo samotného pojmu „neverejné zasadnutie“ vyplýva, všeobecným pravidlom o účasti na neverejnom zasadnutí je to, že iné osoby (ako sú členovia senátu a zapisovateľ) sú z účasti na neverejnom zasadnutí vylúčené. Z tohto pravidla Trestný poriadok stanovuje výnimky. Takýmito výnimkami sú, ak sa o nich rozhoduje na neverejnom zasadnutí, rozhodovanie o väzbe a rozhodovanie o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe. Kým v prípade rozhodovania o väzbe má právo zúčastniť sa na neverejnom zasadnutí aj prokurátor, obvinený a jeho obhajca (hoci to nie je ich povinnosť, ale právo), v prípade rozhodovania o sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe platí režim opačný, a to, že predseda senátu môže účasť na neverejnom zasadnutí týmto osobám umožniť. Nejde však o povinnosť predsedu senátu, ale o možnosť, ktorá bude spravidla využívaná najmä tam, kde si rozhodnutie o sťažnosti vyžaduje doplnenie, prípadne ozrejmienie nejasností. Najvyšší súd preto správne vyhodnotil, že ani neúčasťou obhajcu sťažovateľa 1 na neverejnom zasadnutí, na ktorom sa rozhodovalo o sťažnosti sťažovateľa 1 proti rozhodnutiu o vzatí do väzby, nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa 1 na obhajobu.

C) Právo na obhajobu malo byť porušené aj tým, že nebolo vyhovené žiadosti sťažovateľa 1 o osobné vypočúvanie svedkov a znalcov (námietka č. 9):

96. Zo spisu je zrejmé, že 26. apríla 2010 doručil sťažovateľ 1 vyšetrovateľovi žiadosť, ktorou požaduje, aby sa výsluchy svedkov konali za jeho prítomnosti. Na túto žiadosť reagoval vyšetrovateľ listom zo 6. mája 2010, v ktorom poukázal na § 213 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého policajt môže povoliť účasť obvineného na vyšetrovacích úkonoch a umožniť mu klásť vypočúvaným svedkom otázky. Postupuje tak najmä vtedy, ak obvinený nemá obhajcu a úkon spočíva vo výsluchu svedka, pri ktorom je dôvodný predpoklad, že ho nebude možné vykonať v konaní pred súdom, iba ak by zabezpečovanie jeho prítomnosti alebo jeho prítomnosť mohli ohroziť vykonanie tohto úkonu. Účasť sťažovateľa 1 na zostávajúcich úkonoch sťažovateľovi 1 nepovolil.

97. Najvyšší súd k tejto námietke navyše skonštatoval, že jednotliví svedkovia (okrem [REDAKOVANÉ], ktorá však bola vypočutá ešte pred doručením žiadosti sťažovateľa 1) boli vypočúvaní na hlavnom pojednávaní, kde ich sťažovateľ 1 mohol konfrontovať a rovnako mohol otázky klásť svedkom aj obhajca, ktorého mal sťažovateľ 1 k dispozícii od momentu, keď mu bolo vznesené obvinenie. Aj táto námietka sťažovateľa 1 je s ohľadom na uvedené zjavne neopodstatnená.

D) Neupovedomovanie alebo neskoré/neúplné upovedomovanie obhajcu sťažovateľa 1 o niektorých úkonoch trestného konania (námietka č. 10):

98. Sťažovateľ 1 ďalej namieta, že:

- 7. decembra 2009 o 19.40 h bol vykonaný výsluch svedka [REDAKOVANÉ], o ktorom obhajcu (JUDr. Tibora Bicka) upovedomili neskoro;

- obhajcu JUDr. Tibora Bicka neupovedomili ani o obhliadke pozemku domu [REDAKOVANÉ], ktorá bola vykonaná 14. decembra 2009 o 9.35 h.

99. Najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol, že obhajca bol o vykonaní týchto procesných úkonov riadne vyrozumiený a nebolo preukázané, že by vyvinul iniciatívu o preloženie termínu jeho vykonania, prípadne že by tieto skutočnosti v čase vykonávania jednotlivých úkonov akokoľvek namietal. K tomu argumentu najvyššieho súdu ústavný súd dodáva, že z priloženého trestného spisu vyplýva, že túto možnosť obhajca sťažovateľa 1 v iných prípadoch viackrát využil. Rovnako zo spisu vyplýva aj skutočnosť, že pri niektorých úkonoch sa JUDr. Tibor Bicko nechal zastúpiť advokátskou koncipientkou [REDAKOVANÉ].

100. V súvislosti s výsluchom svedka [REDAKOVANÉ] zároveň najvyšší súd (na strane 31 – 32) konštatoval, že „obvinený mal v konaní pred súdom (priamo aj prostredníctvom obhajcu) klásť tomuto svedkovi otázky i vo vzťahu k jeho skoršej výpovedi, ktorá bola na hlavnom pojednávaní prečítaná a spochybníť tak jeho hodnovernosť“. Ústavný súd na tomto mieste opätovne zdôrazňuje, že trestné konanie je proces, v rámci ktorého aj prípadné pochybenia orgánov činných v trestnom konaní ešte môžu byť v rámci neskorších úkonov korigované. Aj prípadné oneskorené upovedomenie obhajcu o výsluchu svedka, ktorý bol neskôr vypočutý na hlavnom pojednávaní, tak neporušilo právo sťažovateľa 1 na obhajobu, pretože ten mal možnosť sám, ale aj prostredníctvom obhajcu, neskôr toto právo v plnom rozsahu realizovať.

101. Zákon nevyžaduje na vykonanie úkonov dohodu orgánov činných v trestnom konaní s obvinenými, prípadne ich obhajcami o tom, či miesto a čas vykonávaného úkonu vyhovuje potrebám obhajoby. Napriek tomu zo spisu vyplýva, že orgány činné v trestnom konaní v prípade, keď to bolo možné, žiadosti obhajcu o preloženie termínu vyhovel. Z povahy niektorých úkonov je však zrejmé, že to nie je možné v každom prípade.

102. Sťažovateľ okrem toho namietal aj skutočnosť, že jeho obhajca JUDr. Tibor Bicko nebol upovedomený o vyšetrení duševného stavu sťažovateľa 1 znalcami.

103. Medzi práva obvineného uvedené v § 34 ods. 1 Trestného poriadku patrí aj právo obvineného žiadať, aby bol vypočúvaný za účasti svojho obhajcu a aby sa obhajca zúčastnil aj na iných úkonoch prípravného konania. Úkonmi trestného konania sa rozumejú všetky úkony, ktoré orgány činné v trestnom konaní a súdy vykonávajú na základe Trestného poriadku. Sú to úkony vykonané pred začatím trestného stíhania, úkony počas prípravného konania, úkony prokurátora vykonávané v rámci dozoru prokurátora, úkony vykonávané súdom v rámci súdneho konania, úkony vykonávacieho konania a vyplývajúce z právnej úpravy o právnom styku s cudzinou a úkony súvisiace s vymáhaním trov konania (Čentíš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. *Trestný poriadok I. § 1 – 195*. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 302 – 305). V tomto smere však je potrebné konštatovať, že samotné znalecké dokazovanie nie je úkonom trestného konania (GRÍVNA, T. *První zkušenosti s aplikací zákona o obětech trestných činů*. In: KURUC, P. (ed.): *Obete kriminality a ich práva*. 1. vydanie. Žilina : Spoločnosť pre trestné právo a kriminológiu, 2015, s. 22). Navyše, prítomnosť akejkoľvek tretej osoby môže mať výrazný negatívny vplyv na objektivnosť vyšetrenia. Aj túto námietku sťažovateľa 1 preto ústavný súd vyhodnotil ako neopodstatnenú.

E) Pod č. 13 sťažovateľ 1 namieta, že po skončení vyšetrovania mu nebol predložený celý vyšetrovací spis na preštudovanie:

104. Podľa záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu, ktoré sa uskutočnilo 28. júla 2010, bol sťažovateľ 1 na možnosť preštudovania spisu písomne upozornený vyrozumiením z 21. júla 2010 (čo potvrdzuje obsah spisu) a ustanovený obhajca [REDAKOVANÉ] rovnako vyrozumiením z 21. júla 2010.

105. Podľa § 208 Trestného poriadku ak policajt považuje vyšetrovanie alebo skrátené vyšetrovanie za skončené a jeho výsledky za postačujúce na podanie návrhu na obžalobu alebo na iné rozhodnutie, umožní obvinenému, obhajcovi, poškodenému, jeho splnomocnencovi alebo opatrovníkovi, zúčastnenej osobe a jej splnomocnencovi v primeranej lehote preštudovať spis a podať návrhy na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania; týchto práv sa môžu tieto osoby výslovne vzdať, o čom musia byť poučené. Ak nejde o konanie podľa § 204 ods. 1, obvineného a obhajcu upozorní policajt na práva podľa prvej vety najmenej tri dni vopred. Túto lehotu možno s ich súhlasom skrátiť. Návrh na doplnenie vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania môže policajt odmietnuť, ak ho nepovažuje za potrebný.

106. Z uvedeného je zrejmé, že zákonom stanovená minimálna lehota troch dní bola dodržaná. Zo záznamu tiež vyplýva, že na základe písomnej žiadosti sťažovateľa 1 mu boli priamo ešte v máji 2010 zaslané jednotlivé časti vyšetrovacieho spisu a rovnako jeho obhajca [REDAKOVANÉ] využil určené lehoty na nazretie do spisu.

107. Najvyšší súd v tejto súvislosti dodal, že aj keby bolo tvrdenie sťažovateľa 1 o porušení jeho práv v tomto smere preukázané (čo nebolo), mal možnosť uplatniť návrhy na doplnenie dokazovania počas celého konania pred súdom, čím bolo jeho právo na obhajobu v plnej miere zachované.

F) K námietke č. 15, že podaná obžaloba mala nezákonne zmenenú skutkovú časť oproti vznesenému obvineniu:

108. Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľ 1 neuviedol žiadnu (nielen ústavnoprávnu) argumentáciu, ktorá by umožnila ústavnoprávny prieskum. Ústavnému súdu nie je zrejmé, v čom mala namietaná nezákonnosť spočívať, a ani to, ako tým mohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa 1. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 odmietol pre nesplnenie zákonom stanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

G) K námietke č. 25, že senát okresného súdu účelovo a nezákonne odmietol zvukovo zaznamenávať priebeh zasadnutí a pojednávaní:

109. K tejto námietke najvyšší súd uviedol, že povinnosť zaznamenávať priebeh hlavného pojednávania aj s využitím technického zariadenia určeného na zaznamenávanie zvuku bola do Trestného poriadku zavedená od 1. marca 2015. Dovtedy bolo na rozhodnutí predsedu senátu, či sa o hlavnom pojednávaní vyhotoví zápisnica diktovaním predsedom senátu, rýchlopisným záznamom alebo sa na vyhotovenie zápisnice použije iné vhodné záznamové zariadenie. Spôsob vyhotovenia zápisnice bol podmienený nielen technickými, ale i personálnymi kapacitami toho-ktorého súdu potrebnými na následný prepis, či už rýchlopisných alebo iných záznamov.

110. Najvyšší súd sa aj k tejto dovolacej námietke sťažovateľa 1 zrozumiteľne a ústavne súlade vyjadril a ústavný súd aj túto námietku považuje s ohľadom na uvedené za zjavne neopodstatnenú.

H) K námietke, že sťažovateľovi 1 bolo znemožnené pripraviť si záverečnú reč (námietka č. 26):

111. Dňa 28. júna 2012 bol na pojednávaní okresného súdu vyhlásený rozsudok po tom, ako bol pôvodný rozsudok okresného súdu zrušený a vrátený zo strany krajského súdu. Sám sťažovateľ 1 v podanom odvolaní uvádza, že „v podstate jediným dôvodom zrušenia rozsudku bolo, že v priebehu verejného zasadnutia na Krajskom súde v Žiline pri rozhodovaní o mojom odvolaní vznikli pochybnosti o zhode rovnopisov rozsudkov, ktoré boli doručené stranám v konaní...“.

112. Už v podanom dovolaní sťažovateľ 1 namietal, že nemal dostatočný čas na prípravu obhajoby. Najvyšší súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa 1 uviedol, že sťažovateľ 1 aj s ohľadom na to, že bol právne zastúpený, mohol a mal predpokladať, že okresný súd rozhodne po vrátení veci hneď na prvom pojednávaní, osobitne keď išlo o väzobnú vec, kde sú súdy povinné vybavovať veci prednostne a urýchlene. Zákonná lehota na prípravu na hlavné pojednávanie bola zachovaná aj vo vzťahu k sťažovateľovi 1, aj vo vzťahu k jeho obhajcovi. Dokazovanie bolo doplnené len prečítaním aktuálneho hodnotenia (v tom čase) obvineného, správ o jeho povesti, odpisu z registra trestov a lustrácie z informačného systému Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

113. Navyše k tejto námietke krajský súd správne uviedol, že povinnosť upozorňovať strany konania na to, že budú prednášané záverečné reči, by bola v praxi s ohľadom na nepredvídateľnosť priebehu hlavného pojednávania len ťažko realizovateľná (strana 45 rozsudku krajského súdu).

114. Najvyšší súd sa zrozumiteľným spôsobom vysporiadal s touto námietkou sťažovateľa 1 a ústavný súd rovnako konštatuje, že zo strany okresného súdu nedošlo k žiadnemu porušeniu ani zásahu do práv sťažovateľa 1 a rovnako ani zo strany najvyššieho súdu, ktorý túto námietku vyhodnotil ústavne súladným spôsobom.

I) K námietke neposkytovania účinnej obhajoby ustanoveným obhajcom [REDAKOVANÉ] (námietka č. 29):

115. Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku má obhajca právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom. Ustanovenie § 37 Trestného poriadku potom spresňuje, v ktorých prípadoch musí mať obvinený obhajcu už v prípravnom konaní (tzv. povinná obhajoba).

116. Povinnú obhajobu možno realizovať jednak vlastnou voľbou obhajcu zo strany obvineného (ktorá má prednosť), ako aj ustanovením obhajcu zo strany všeobecného súdu (ktoré prichádza do úvahy potom, ako si obvinený obhajcu sám nezvolí). Nemôžu byť pochybnosti v tom smere, že v oboch týchto prípadoch musí byť obvinenému nachádzajúcemu sa vo väzbe zabezpečené plné využitie práva na obhajobu (II. ÚS 266/2013).

117. Zodpovednosť štátu za právneho zástupcu, ktorého štátny orgán ustanoví účastníkovi konania, je súčasťou ochrany, ktorá sa zaručuje podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyslovil právny názor, podľa ktorého „Dohovor nemá

za zámer zaručiť práva, ktoré sú teoretické alebo iluzórne, ale slúži na ochranu práv, ktoré sú praktické a účinné... Púhe ustanovenie právneho zástupcu nezabezpečuje účinnú pomoc, pretože ustanovený právnik môže zomrieť, vážne ochoriť, môže byť dlhodobo zbavený možnosti vo veci konať alebo vyhýbať sa svojim povinnostiam. Ak sa o tom dozvedia, štátne orgány sú povinné vymeniť ho alebo donútiť ho, aby si plnil povinnosti“ (Artico proti Taliansku, rozsudok ESĽP z 13. 5. 1980, č. 6694/74, s. 16). Na druhej strane, štát nemožno brať na zodpovednosť za každý nedostatok na strane právnikťa ustanoveného s cieľom poskytnutia právnej pomoci (tamtiež, s. 18). „Z nezávislosti právnickej profesie od štátu vyplýva, že konanie obhajcu svojou podstatou je záležitosťou obhajovaného a obhajcu bez ohľadu na to, či bol ustanovený v režime právnej pomoci poskytovanej štátom, alebo či pomoc poskytuje na súkromné náklady. Od štátnych orgánov možno vyžadovať zásah do tohto vzťahu len ak zlyhanie zástupcu ustanoveného na poskytnutie právnej pomoci je očividné, alebo ak ich na to dostatočne upozornili iným spôsobom.“ (Kamasinski proti Rakúsku, rozsudok ESĽP z 19. 12. 1989, č. A-168, s. 33).

118. Tak v prípade zvoleného, ako aj v prípade ustanoveného obhajcu štát zásadne nenesie zodpovednosť za zlý výkon obhajoby. Vyplýva to zo skutočnosti, že advokácia je nezávislá od štátu a výkon obhajoby je predovšetkým otázkou vzťahu medzi obvineným a obhajcom. V prípade ustanoveného obhajcu má však obvinený právo nie na ustanovenie, ale na pomoc obhajcu. Dohovor zaručuje nie teoretické práva, ale práva konkrétne a účinné. Ustanovenie obhajcu ešte samo osebe nezabezpečuje účinnú obhajobu. Ak ustanovený obhajca *prima facie* neplní svoje povinnosti, príslušné orgány musia ustanoviť iného obhajcu alebo urobiť vhodné opatrenia, aby obhajoba nebola iluzórna. Nečinnosť príslušných orgánov v takej situácii treba kvalifikovať ako porušenie čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru (II. ÚS 452/2010). Zároveň je však ústavný súd toho názoru, že námietka obvineného smerujúca k spôsobu vedenia obhajoby ustanoveným advokátom musí byť opodstatnená, a to najmä s ohľadom na možnú účelovosť podaných námietok voči ustanovenému advokátovi. Z tohto pohľadu sa preto ústavný súd zaoberal argumentáciou sťažovateľa 1, ktorú predložil všeobecným súdom vo vzťahu k ustanovenému advokátovi [REDACTED].

119. Z trestného spisu vyplýva, že 7. júla 2010 bol vyšetrovateľovi prostredníctvom JUDr. Tibora Bicka doručený list sťažovateľa 1 z 29. júna 2010, z ktorého vyplýva vypovedanie plnej moci pre obhajcu JUDr. Tibora Bicka. Opatrením z 8. júla 2010 bol sťažovateľovi 1 ustanovený obhajca *ex offio* [REDACTED]. Podľa záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu sťažovateľ 1 28. júla 2010 predložil vyšetrovateľovi list týkajúci sa námietky voči osobe obhajcu, v ktorom sťažovateľ 1 uvádza: „... nesúhlasím s tým, aby ma naďalej obhajoval pre stratu dôvery. Obhajca nerešpektuje moje pokyny na obhajobu – jeho obhajoba je v zjavnom rozpore s mojou predstavou.“ Ústavný súd považuje za dôležité zdôrazniť, že údajný blízky vzťah k osobe [REDACTED] a poškodenému [REDACTED] (na ktorý poukazuje v podanom dovolaní) v tejto námietke neuvádza. Je teda potrebné konštatovať minimálne to, že údajnú pozitívnu zaujatosť advokáta sťažovateľ 1 prvýkrát namietal až v podanom dovolaní, čo vylučuje možné porušenie zo strany všeobecných súdov.

120. Od momentu ustanovenia obhajcu [REDACTED] sťažovateľovi 1 neuplynul ani jeden mesiac, pričom jediným úkonom, ktorý ustanovený obhajca mal možnosť vykonať do času podania námietky voči jeho osobe sťažovateľom 1, bolo štúdium spisu. Námietku vzniesol sťažovateľ 1 až priamo pri úkone záverečného preštudovania spisu. Z viacerých vyjadrení

obsiahnutých v súdnom spise priamo vyplýva, že očakával prerušenie úkonu – preštudovanie vyšetrovacieho spisu, k čom však nedošlo, a to s ohľadom na § 43 ods. 3 Trestného poriadku (na ktorý poukázal ustanovený obhajca, pozn.), podľa ktorého je ustanovený obhajca povinný plniť svoje povinnosti až do skutočného prevzatia obhajoby iným zvoleným alebo ustanoveným obhajcom. Z tohto ustanovenia jednoznačne vyplýva, že zmena v osobe obhajcu nie je dôvodom na prerušenie či odloženie úkonu, pretože obvinený má po celú dobu práve s ohľadom na toto ustanovenie zabezpečený reálny výkon jeho práva na obhajobu v plnom rozsahu.

121. Rovnako zo súdneho spisu vyplýva skutočnosť, že už 17. augusta 2022 si sťažovateľ 1 opätovne za svojho obhajcu zvolil JUDr. Tibora Bicka. Medzičasom pritom nebol vykonaný žiadny úkon trestného konania.

122. Vychádzajúc zo znenia § 43 ods. 3 Trestného poriadku je zrejmé, že ani v prípade, ak by námietke sťažovateľa 1 voči ustanovenému obhajcovi bolo vyhovené, táto skutočnosť by nemala žiadny vplyv na trestné konanie, keďže preštudovania spisu sa ešte [REDAKOVANÉ] zúčastniť musel a žiadny iný úkon sa následne nekonal.

123. Ústavný súd zároveň poukazuje na odôvodnenie uznesenia č. k. Otp/638/2009 z 9. augusta 2010, ktorým bolo rozhodnuté tak, že súd neoslobodil [REDAKOVANÉ] od povinnosti obhajovania sťažovateľa 1. Súd v tomto uznesení konštatuje, že pre oslobodenie ustanoveného obhajcu nie sú splnené zákonné podmienky podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku a súčasne nebolo preukázané ani to, že ustanovený obhajca by si dlhodobo neplnil povinnosti v rámci obhajoby sťažovateľa 1. Konštatuje, že „... [REDAKOVANÉ] *bezodkladne po jeho ustanovení za obhajcu sa dôkladne oboznámil s trestnou vecou, doteraz zabezpečenými dôkazmi, a to opakovaným štúdiom vyšetrovacieho spisu, zabezpečením fotokópií, ako to vyplýva zo záznamu vo vyšetrovacom spise, opakovane vykonal poradu s obvineným a prebral s ním výsledky dokazovania a spôsob obhajoby v tomto trestnom konaní, riadne sa zúčastňuje úkonov trestného konania, na ktoré je predvolaný. Pokiaľ obvinený tvrdí, že obhajca nemá jeho dôveru, pretože nerešpektuje jeho pokyny na obhajobu a obhajcom realizovaná obhajoba je v zjavnom rozpore s predstavou obvineného, súd poznamenáva, že pre oslobodenie obhajcu od povinnosti obhajovania nepostačuje iba samotné tvrdenie obvineného o nedostatku dôvery, ale nedostatok dôvery tu musí byť preukázaný určitými reálne existujúcimi, objektívnymi skutočnosťami závažnej povahy, a len za takýchto okolností môže byť považovaný za vážny dôvod v zmysle ustanovenia § 43 ods. 1 Tr. Por. pre oslobodenie ustanoveného obhajcu od povinnosti obhajovania...“.*

124. Listom z 3. októbra 2010 sťažovateľ 1 požiadal o ustanovenie obhajcu opätovne, pretože, ako uviedol, JUDr. Tibor Bicko stratil jeho dôveru. Zároveň výslovne žiadal, aby mu opätovne neustanovili ako ustanoveného obhajcu [REDAKOVANÉ]. Opatrením zo 6. októbra 2010 bol sťažovateľovi 1 opätovne ustanovený za obhajcu [REDAKOVANÉ].

125. Ako ustanovený obhajca sťažovateľa 1 sa [REDAKOVANÉ] následne zúčastnil neverejného zasadnutia 8. októbra 2010 a hlavného pojednávania 28. októbra 2010, na ktorom žiadal, aby bol zbavený povinnosti naďalej sťažovateľa 1 obhajovať. Okresný súd tejto žiadosti [REDAKOVANÉ] vyhovel. Na uvedenom hlavnom pojednávaní bol vykonaný iba výsluch sťažovateľa 1 (ktorý v podstate odmietol vypovedať) a výsluch poškodeného [REDAKOVANÉ].

██████ (ako vyplýva z rozhodnutia okresného súdu – pre rozhodnutie o vine a treste nepodstatné dôkazy).

126. Ústavný súd zároveň uvádza, že z trestného spisu nevyplýva žiadosť sťažovateľa 1 o ustanovenie iného obhajcu (t. j. od jeho druhého ustanovenia tohto obhajcu nenamietal), čo najvyšší súd považoval za podstatné z hľadiska zachovania práva sťažovateľa 1 na obhajobu a k oslobodeniu ████████ od povinnosti obhajovať sťažovateľa 1 došlo až na základe oznámenia ████████ o neprekonateľne rozdielnych názoroch na spôsob vedenia obhajoby.

127. Ústavný súd považuje za dôležité uviesť, že v argumentácii sťažovateľa 1 vo vzťahu k tvrdenému porušeniu jeho práv v tejto časti ústavnej sťažnosti chýbajú právne významné elementy. V sťažnosti neuviedol, v čom konkrétne malo spočívať porušenie jeho práv a z akých dôvodov je toho názoru, že mu ████████ neposkytoval účinnú obhajobu.

J) K námietke neposkytovania účinnej obhajoby náhradným obhajcom ████████

██████ (námietka č. 30):

128. V námietke č. 30 sťažovateľ 1 poukazuje na to, že „*ustanovený náhradný obhajca ████████... neposkytoval účinnú obhajobu v dôsledku neplnenia si svojich povinností, preto mal byť zbavený povinnosti obhajovať ma k čomu nedošlo*“.

129. V podanom dovolaní sťažovateľ 1 uvádza, že ████████ nebol za ním ani jedinýkrát, v rámci obhajoby nepodal žiadne podanie a nerešpektoval jeho nesúhlas s tým, aby ho obhajoval, na piatich úkonoch nebol prítomný vôbec, na siedmich sa nechal (proti jeho vôli) zastúpiť.

130. Najvyšší súd vo vzťahu k tejto dovolacej námietke sťažovateľa 1 uviedol, že hoci má náhradný obhajca rovnaké práva a povinnosti ako zvolený obhajca alebo ustanovený obhajca, na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí ich môže vykonávať iba v prípade neúčasti zvoleného alebo ustanoveného obhajcu (§ 42 ods. 2 Trestného poriadku). Pokiaľ ide o účasť substitúta náhradného obhajcu na neverejných zasadnutiach, ich predmetom bolo rozhodovanie o väzbe, ktoré stojí mimo dovolacích prieskumov v tejto veci. K účasti substitúta náhradného obhajcu na verejnom zasadnutí najvyšší súd uviedol, že podľa zápisnice jednak sťažovateľ 1 nežiadal, aby sa konalo zasadnutie v prítomnosti jeho zvoleného obhajcu (ktorý sa ospravedlnil), a neuplatnil žiadne námietky voči prítomnému obhajcovi.

131. Ustanovenie náhradného obhajcu je odôvodnené najmä v trestných veciach, v ktorých je predpoklad dlhšieho trvania súdneho konania. Náhradný obhajca sa ustanovuje popri ustanovenom obhajcovi alebo zvolenom obhajcovi opatrením, pričom má rovnaké práva a povinnosti ako zvolený obhajca alebo ustanovený obhajca. To znamená, že náhradný obhajca musí byť pripravený na hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie, na ktorom sa aj zúčastňuje. Na hlavnom pojednávaní a verejnom zasadnutí však aktívne vystupuje len vtedy, keď sa na ňom nezúčastní zvolený obhajca alebo ustanovený obhajca (II. ÚS 211/2013).

132. Sťažovateľ 1 ďalej uviedol, že sa náhradný obhajca nezúčastnil piatich úkonov (pozn. uvádza len štyri):

- hlavné pojednávanie 10. februára 2012
- hlavné pojednávanie 14. februára 2012

- verejné zasadnutie 17. februára 2012
- verejné zasadnutie 29. mája 2012.

133. Vo všetkých týchto prípadoch náhradný obhajca svoju účasť riadne ospravedlnil s tým, že mu JUDr. Tibor Bicko potvrdil, že sa týchto úkonov zúčastní, a preto jeho účasť nebude potrebná. Z obsahu spisu pritom vyplýva, že náhrady obhajca si v priebehu trestného konania riadne plnil všetky svoje povinnosti a zúčastňoval sa jednotlivých úkonov trestného konania.

134. Sťažovateľ 1 ďalej namietal substitučné zastúpenie náhradného obhajcu, pričom argumentoval uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 To/11/2007 zo 16. januára 2008 (v zbierke stanovísk pod č. R 24/2008), podľa ktorého ak u advokáta, ktorý bol v trestnom konaní ustanovený obvinenému za obhajcu, vznikne akákoľvek prekážka, ktorá mu bráni vo vykonávaní advokácie, je tento povinný túto skutočnosť bezodkladne oznámiť orgánu činnému v trestnom konaní, resp. súdu a rovnako aj obvinenému. Nejde však o prípad, keď advokát substitučne splnomocní zástupcu z dôvodu nemožnosti zúčastniť sa konkrétneho úkonu, ale o prípad, keď ustanovený advokát nie je viac spôsobilý prideleného obvineného/obžalovaného ďalej zastupovať (pre prerušenie výkonu advokácie a pod.). Toto rozhodnutie preto v danej veci nemožno aplikovať.

135. Z obsahu trestného spisu navyše vyplýva len námietka zvoleného obhajcu JUDr. Tibora Bicka z 29. júla 2011, kde požadoval odročenie hlavného pojednávania, ktoré sa malo konať (a aj konalo) 9. augusta 2011, a to z dôvodu, že klient (sťažovateľ 1) nesúhlasí so substitúciou ani s náhradným obhajcom a trvá na osobnej účasti JUDr. Tibora Bicka na pojednávaní. Hlavného pojednávania sa zúčastnil náhradný obhajca [REDAKOVANÉ], pričom v zápisnici je konštatované, že sú splnené podmienky na vykonanie hlavného pojednávania napriek neprítomnosti zvoleného obhajcu JUDr. Tibora Bicka. Je potrebné dodať, že zo žiadneho iného podkladu či vyjadrenia sťažovateľa 1 a/alebo obhajcu sťažovateľa 1 nevyplýva, že by sťažovateľ 1 vyslovil svoj nesúhlas so substitučným zastúpením. Pokiaľ ide o prítomnosť samotného náhradného obhajcu a jeho zastupovanie namiesto zvoleného obhajcu, v tejto súvislosti je potrebné uviesť, že inštitút náhradného obhajcu je určený práve na prípady, keď zvolený/ustanovený obhajca nemôže byť účastný úkonov trestného konania a hrozilo by tým neprimerané predlžovanie vedeného trestného konania. V tomto smere nemožno namietať, že po ustanovení náhradného obhajcu sa tento riadne úkon zúčastnil a zabezpečoval obhajobu zverého klienta.

136. Napokon ústavný súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 3Tdo/18/2020 zo 7. októbra 2020, podľa ktorého by prijatie výkladu spočívajúceho v tom, že všetkých do úvahy spadajúcich úkonov trestného konania sa musí zúčastniť práve jeden a ten istý ustanovený náhradný obhajca, pričom v prípade nemožnosti jeho účasti na tom-ktorom úkone by tento nebolo možné v dôsledku jeho neprítomnosti vykonať, čo by pre prax znamenalo taký precedens, ktorý by *de facto* znemožnil rýchly a hospodárny priebeh realizácie úkonov trestného konania. Uvedený dôsledok by bol navyše v úplnom rozpore s účelom procesného prostriedku ustanovenia náhradného obhajcu.

137. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa riadne argumentačne vysporiadal aj s touto námietkou sťažovateľa 1, pričom ani v tomto prípade nemožno hovoriť o svojvoľnom či arbitrárnom výklade právnych predpisov, a preto je aj v tejto časti ústavná sťažnosť sťažovateľa 1 zjavne neopodstatnená.

K)K námietke sťažovateľa 1 č. 32, že všetky návrhy na vykonanie dôkazov preukazujúcich nevinu sťažovateľa 1 boli účelovo a nezákonne zamietnuté:

138. Najvyšší súd v tejto v súvislosti v prvom rade uviedol, že ak súd konkrétnu (pre rozhodnutie podstatnú) skutočnosť považuje za spoľahlivo dokázanú použitím určitého dôkazného prostriedku a nepovažuje za potrebné v uvedenom smere vykonať ďalšie dokazovanie, nemôže byť táto úvaha súdu skúmaná v jej dôkazno-hodnotiacej podstate, pretože by to odporovalo viazanosti dovolacieho súdu správnosťou a úplnosťou zisteného skutkového stavu (primerane uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Tdo/49/2011 z 29. novembra 2011).

139. Za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku (rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v zbierke stanovísk pod č. 7/2011 a č. 14/2015). V rámci tohto ale ani žiadneho iného dovolacieho dôvodu preto nemožno úspešne napadnúť informatívnu hodnotu dôkazu, resp. spôsob hodnotenia dôkazu súdom, t. j. jeho vecnosť, obsahovú správnosť a dôkaznú silu. Z pohľadu dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je dôležité, či okresný súd podrobne a presvedčivo odôvodnil, prečo nevyhovел jednotlivým dôkazným návrhom. Len samotné neakceptovanie dôkazného návrhu tento (a ani iný) dovolací dôvod nenapĺňa (str. 19 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

140. Ústavný súd pripomína, že do obsahu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

141. Ústavný súd v tejto súvislosti taktiež poukazuje na judikatúru Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H v. United Kingdom), ako aj EŠLP, v zmysle ktorej sa pod spravodlivým súdnym procesom (*fair hearing*) v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, ako vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

142. Argumentáciu najvyššieho súdu vo vzťahu k námietke sťažovateľa 1, že súdy nezákonne odmietli vykonať dôkazy v jeho prospech, považuje ústavný súd za právne správnu. V tomto bode preto aj ústavný súd posudzoval len to, či najvyšší súd správne posúdil túto námietku sťažovateľa 1 z pohľadu práva na obhajobu.

143. Najvyšší súd vyslovil v napadnutom uznesení názor, že okresný súd v odôvodnení rozsudku podrobne a presvedčivo odôvodnil, prečo nevyhovel jednotlivým dôkazným návrhom obvineného (str. 81 a nasl. rozsudku okresného súdu) a ústavný súd s týmto názorom v plnom rozsahu súhlasí. Okresný súd sa dôsledne vyjadril ku každému dôkazu navrhovanému sťažovateľom 1, ktorý zamietol, pričom dôvody zamietnutia nemožno považovať za arbitrárne či svojvoľné. Aj v tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 považuje za zjavne neopodstatnenú.

L) K námietke nevyhovenia žiadosti sťažovateľa 1 o vylúčenie médií (námietka č. 38):

144. Sťažovateľ 1 v podanej ústavnej sťažnosti uviedol, že nezákonná a účelová medializácia bola okrem iného aj dôsledkom nevyhovenia jeho žiadosti o vylúčenie z médií zo súdneho procesu. Podľa názoru sťažovateľa 1 boli splnené podmienky pre ich vylúčenie podľa § 249 ods. 3 Trestného poriadku, ako uviedol v dovolaní: „pretože to vyžadoval dôležitý záujem obžalovaného, ktorým bolo zachovanie stavu súladného so spravodlivosťou...“

145. Podľa § 249 ods. 1 Trestného poriadku hlavné pojednávanie koná súd zásadne verejne, aby verejnosti bola poskytnutá v čo najširšej miere možnosť sledovať prejednanie veci a aby sa tak čo najúčinnšie prejavilo výchovné pôsobenie trestného stíhania na verejnosť. Hlavné pojednávanie je teda spravidla vždy verejné a len výnimočne môže byť verejnosť z hlavného pojednávania vylúčená. V tomto smere sťažovateľ 1 žiadny z dôvodov uvedených v § 249 ods. 3 Trestného poriadku nepreukázal.

146. Ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu vo vzťahu k údajnému porušeniu práva sťažovateľa 1 na obhajobu nie sú svojvoľné ani arbitrárne, sú riadne odôvodnené a ústavne akceptovateľné. V časti týchto námietok preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

X.3. K námietke, že vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku]:

147. Z obsahu priloženého trestného spisu je zrejmé, že sťažovateľ 1 bol pomerne aktívny, pokiaľ ide o námietky zaujatosti. V doručenej ústavnej sťažnosti namieta, že v trestnom konaní nedošlo k vylúčeniu týchto osôb, pričom ani krajský súd a ani najvyšší súd tieto porušenia nenapravil.

148. Požiadavka nestrannosti súdu vyplýva tak z čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. V judikatúre ESLP, na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje posudzovanie nestrannosti podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť (III. ÚS 16/00).

149. Rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z ústavného princípu, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (IV. ÚS 345/09). Sudcu teda možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len výnimočne a zo závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo, resp. ktoré vzbudzujú

dôvodné pochybnosti, že jeho rozhodnutie tieto požiadavky spĺňať nebude (str. 22 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

150. Nestrannosť určitej osoby nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu tejto osoby, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatá, ale aj v objektívnej úvahe, či je možné usudzovať, že by takáto osoba zaujatá mohla byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo, rozsudok ESĽP z 10. 6. 1996, č. 22399/93).

151. Námietka zaujatosti uplatnená účastníkom konania voči sudcovi, ktorý prejednáva a rozhoduje vec, sa nemôže zakladať na hypotézach, domnienkach alebo subjektívnych pocitoch účastníka, pretože potom by sa mohlo stať, že účastník by účelovo podával trestné oznámenie na konajúceho sudcu (resp. sudcov) s cieľom dosiahnutia jeho vylúčenia z prejednávania a rozhodovania veci s kalkuláciou, že týmto postupom dosiahne to, že jeho vec prejedná a rozhodne iný sudca (resp. sudcovia), ktorý podľa jeho subjektívneho názoru sa javí ako „vhodnejší“. Práve osobnosť sudcu musí byť zárukou spravodlivého, nestranného a objektívneho súdneho konania (rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 2 Ndob 39/2010 zo 4. augusta 2010).

152. Najvyšší súd v prvom rade zdôraznil, že otázku zaujatosti orgánov činných v trestnom konaní, sudcov alebo prísediacich posudzuje autonómne, t. j. bez ohľadu na to, či o uplatnených námietskach bolo v pôvodnom konaní rozhodnuté alebo nie a s akým výsledkom. Konštatoval, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku nebude naplnený, ak ide o námietky, ktoré majú len abstraktný, resp. všeobecný charakter.

A) Zaujatosť vyšetrovateľa [REDAKOVANÉ] (námietka č. 1 a 14):

153. Vo vzťahu k vyšetrovateľovi sťažovateľ 1 namieta nezákonné pridelenie vyšetrovateľa (námietka č. 1) a negatívnu zaujatosť vyšetrovateľa voči nemu, pričom o námietke zaujatosti malo byť nezákonne rozhodnuté (námietka č. 14).

154. Pokiaľ ide o pridelenie veci jednotlivým vyšetrovateľom, ústavný súd zdôrazňuje, že sa na uvedené nevzťahujú pravidlá, aké sa týkajú pridelenia jednotlivých prípadov sudcom (§ 51 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). O pridelení prípadu vyšetrovateľovi rozhoduje nadriadený daného vyšetrovateľa. Aj v prípade, ak by vyšetrovateľ vyšetroval prípad sťažovateľa 1 v rozpore s pokynmi nadriadeného (čo si najmä v prípade medializovaného prípadu možno len ťažko predstaviť), uvedené by nanajvýš mohlo spôsobiť disciplinárny postih voči vyšetrovateľovi. Námietka nezákonného pridelenia veci vyšetrovateľovi [REDAKOVANÉ] je preto zjavne neopodstatnená.

155. Dôvody údajnej zaujatosti z podanej ústavnej sťažnosti nevyplývajú, možno ich vyčítať len z podaného dovolania. V bode XI sťažovateľ 1 namieta, že vyšetrovateľ koordinovane s inými orgánmi v trestnom konaní vytváral prekážky v účinnom obhajovaní napr. tým, že určoval termíny úkonov na dni, keď boli určené termíny iných úkonov. Ďalej poukazuje na zápisnicu z jeho výsluchu zo 17. júna 2010 a argumentuje tým, že vyšetrovateľ vykonal výsluch bez prítomnosti obhajcu, pričom sa mal dožadovať od sťažovateľa 1 priznania.

156. Zo spisu ďalej vyplýva, že námietku zaujatosti podal sťažovateľ 1 dňa 27. júla 2010 a vyšetrovateľovi bola oznámená pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu 28. júla 2010. Vyšetrovateľ o podanej námietke zaujatosti nekonal s ohľadom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého o námietke zaujatosti strany, ktorá nebola vznesená bezodkladne, podľa § 31 ods. 5 sa nekoná.

157. Najvyšší súd k tejto dovolacej námietke sťažovateľa 1 uviedol, že nepredstavuje dostatočne konkrétny, preukázateľný a závažný dôvod na vylúčenie vyšetrovateľa z trestného konania.

158. Zo zápisnice o výsluchu sťažovateľa 1 zo 17. júna 2010 vyplýva, že výsluch sa skutočne uskutočnil bez prítomnosti právneho zástupcu sťažovateľa 1. Zároveň z nej však rovnako vyplýva aj to, že právny zástupca bol o úkone riadne upovedomený listom z 31. mája 2010 a 10. júna 2010 sa zúčastnil úkonov pred vyšetrovateľom, kde uviedol, že výsluchu sa pravdepodobne osobne nezúčastní, avšak zabezpečí prítomnosť obhajcu v zastúpení.

159. Z uvedenej zápisnice ďalej vyplýva, že „Vyšetrovateľ PZ obvinenému [REDAKOVANÉ] uviedol, že má informáciu..., že sa JUDr. Tibor Bicko Váš obhajca dožadoval návrhu dohody o vine a treste. Predpokladom tohto dohodovacieho konania o vine a treste je priznať sa a skutok oľutovať. Pán obvinený dávam Vám poslednú možnosť priznať sa ku skutkom, ktoré sú predmetom trestného stíhania, popísať všetky skutočnosti, okolnosti prípadu, prečo, z akého dôvodu ku skutkom došlo, čo bolo bezprostrednou príčinou...“.

160. Napokon zo zápisnice vyplýva, že sťažovateľ 1 odmietol vypovedať a odmietol aj podpísať zápisnicu. V tomto smere je potrebné rovnako prisvedčiť, že námietka zaujatosti nebola podaná bezodkladne. Z popisu priebehu výsluch 17. júna 2010 a rovnako z faktu, že sťažovateľ 1 odmietol podpísať zápisnicu, vyplýva, že sťažovateľ 1 si musel byť vedomý svojich výhrad už priamo počas výsluchu (ak to prebiehalo tak, ako tvrdí). V takom prípade mal možnosť namietat' zaujatost' vyšetrovateľa priamo počas úkonu, resp. bezodkladne po jeho skončení (prípadne po porade s obhajcom).

161. Z uvedeného napokon nevyplýva žiadne také konanie, ktoré by mohlo svedčiť o zaujatosti vyšetrovateľa voči sťažovateľovi 1. Tvrdenia sťažovateľa 1 nie sú ničím podložené. Závery najvyššieho súdu nie sú v tomto smere ani svojvoľné ani neakceptovateľné, a preto aj v tejto časti je ústavná sťažnosť sťažovateľa 1 zjavne neopodstatnená, a preto bola ústavným súdom odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

B) Zaujatost' krajskej prokurátorky [REDAKOVANÉ] (námietka č. 6):

162. V trestnom konaní bola činná prokurátorka [REDAKOVANÉ], ktorá mala byť podľa sťažovateľa 1 negatívne zaujatá po tom, ako jej sťažovateľ 1 poslal list, ktorý bol vyhodnotený ako urážajúci a ironický, za čo bol (na základe jej podnetu) disciplinárne potrestaný. Ak preto prokurátorka [REDAKOVANÉ] neskôr vyhodnotila námietky sťažovateľa 1 ako nedôvodné, podľa názoru sťažovateľa 1 mala byť zaujatá, a preto z trestného konania vylúčená.

163. Prokurátorka [REDAKOVANÉ] uznesením č. k. Kv 38/09-99 z 8. júna 2010 rozhodla tak, že sa z vykonávania úkonov trestného konania nevylúčila. O sťažnosti proti tomuto uzneseniu rozhodol krajský prokurátor uznesením č. k. Kv 38/09-113 z 23. júna 2010 tak, že ju zamietol ako nedôvodnú.

164. Ústavný súd poukazuje na odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (str. 23), ktorý vyhodnotil: „*Ak totiž prokurátorka potom, čo jej obvinený adresoval nesporne urážlivý list, tohto v súlade s § 70 ods. 1, ods. 2 Tr. por. prenechala na disciplinárne potrestanie riaditeľovi príslušného ústavu na výkon väzby, samo o sebe to nevyvoláva dôvodné pochybnosti o jej nezaujatosti pre pomer k obvinenému. V opačnom prípade by totiž každé uplatnenie poriadkového opatrenia podľa § 70 Tr. Por. viedlo k vylúčeniu orgánov činných v trestnom konaní alebo sudcu.*“

165. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 v tejto časti odmieta pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

C) Zaujatosť sudcu okresného súdu [REDAKOVANÉ] (námiетка č. 7) a sudcu [REDAKOVANÉ] (námiетка č. 24):

166. Námietku zaujatosti sťažovateľa 1 voči [REDAKOVANÉ] vyhodnotil najvyšší súd rovnako ako neopodstatnenú. Sťažovateľ 1 namieta, že [REDAKOVANÉ] bol ustanovený za zákonného sudcu v prípade žaloby o ochranu osobnosti, ktorú podal sťažovateľ 1 voči prokurátorky [REDAKOVANÉ] a sudkyňi [REDAKOVANÉ]. V tomto civilnom spore vyhlásil svoju zaujatosť pre pomer k odporcom. Podľa sťažovateľa 1 tým zároveň preukázal svoju zaujatosť aj v posudzovanom trestnom konaní.

167. [REDAKOVANÉ] rozhodoval ako sudca pre prípravné konanie o niekoľkých návrhoch prokurátorky [REDAKOVANÉ]. Zaujatosť sudcu [REDAKOVANÉ] podľa sťažovateľa 1 spôsobila absolútnu nepoužiteľnosť dôkazov vyplývajúcich z príkazov ním vydaných. V tomto smere ústavný súd poukazuje na to, že išlo o päť príkazov na zistenie údajov o uskutočnenej telekomunikačnej prevádzke a príkaz na domovú prehliadku v dome sťažovateľa 1 – teda úkony, ktorých výsledky neboli podstatné pre rozhodnutie vo veci. Ani v prípade, keď by bolo možné dospieť k záveru, že uvedené dôkazy nebolo možné použiť, k porušeniu práv sťažovateľa 1 nemohlo dôjsť, pretože vo výsledku by aj bez nich rozhodol súd rovnako.

168. Najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol: „*Je totiž potrebné dôsledne rozlišovať medzi tým, keď sudca rozhoduje v trestnom konaní o návrhu prokurátora, ktorý v tomto konaní zastupuje štát (§ 2 ods. 5 tr. Por.), kedy tzv. profesijné priateľstvo samo o sebe vylúčenie sudcu neodôvodňuje a situáciou, v ktorej rozhoduje o civilnej žalobe proti osobe prokurátora, kedy má priamo rozhodnúť o jeho individuálnych právach a povinnostiach ako účastníka konania.*“

169. Ako konštatoval ústavný súd vo svojom uznesení č. k. I. ÚS 178/2020, v niektorých oblastiach právnickej praxe je celkom bežné, že sa ľudia pôsobiaci v právnickej profesii spolu stretávajú opakovane v obdobných procesných roliach (napr. sudca – prokurátor, sudca – advokát, sudca – exekútor, sudca – vysokoškolský pedagóg a pod.). V celom rade prípadov nie je vzťah sudcu a ďalšieho právneho profesionála vzťahom založeným prevažne na procesnom konflikte, ale naopak, vzťahom predpokladajúcim určitú súčinnosť a vysokú mieru formálnej aj neformálnej spolupráce. Skutočnosť, že z opísaných, ale aj z iných dôvodov (stretávanie sa na školeniach, konferenciách, spoločná publikačná činnosť) môžu medzi sudcami a inými osobami vznikáť profesijné priateľstvá, nemožno samu osebe považovať za spôsobilú narušiť nestrannosť sudcu.

170. Možno sa plne prikloniť k názoru, ktorý vyslovil disciplinárny senát Najvyššieho správneho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 16 Kss 1/2017, kde uviedol, že ani „*profesijné priateľstvo za normálnych okolností nie je dôvodom k pochybnosti o nezáujatosti sudcu. Po sudcovi nemožno požadovať, aby samotný fakt, že sudca určitého procesného aktéra (advokáta, prokurátora, konkurzného správcu, osobu opakovane zastupujúcu procesnú stranu, napr. určitý úrad) dlhodobo pozná, niekedy si s ním aj tyká, vedie s ním neformálne hovory a aj inak sa s ním stretáva v rámci vyššie popísaných mantinelov profesijného priateľstva, znamenal dôvod pre vylúčenie sudcu. Takým dôvodom by boli až ďalšie, zvláštne okolnosti, z ktorých by bolo nutné usudzovať, že sudca nemusí byť schopný udržať si voči dotýčenému procesnému aktérovi dostatočný odstup a posudzovať jeho konanie (procesné úkony, právnu argumentáciu, všeobecne postup v rámci výkonu jeho procesnej roli apod.) bez zaujatia.*“.

171. Je potrebné prisvedčiť najvyššiemu súdu, že z hľadiska rozhodovania je pre sudcu zásadne odlišné, ak má rozhodovať o právach osoby, s ktorou je vo vzťahu profesijného priateľstva, alebo rozhoduje v prípade, kde táto osoba zastupuje štát (ale nerozhoduje sa priamo o nej). V prostredí Slovenskej republiky, v ktorej pôsobí, ako je v právnickej sfére všeobecne známe, v tzv. kvalifikovaných právnických profesiách 13 sudcov ústavného súdu, niečo okolo 1 400 sudcov všeobecných súdov, 970 prokurátorov, 6 200 advokátov, 400 notárov a 300 súdnych exekútorov, je celkom bežné, osobitne v rámci určitých špecializovaných agend a v určitých miestach či regiónoch, že sa príslušníci právnickej komunity roky poznajú a udržujú spolu viac či menej úzke priateľské či profesijne priateľské vzťahy (I. ÚS 178/2020). Tak ako nie je a nesmie byť úlohou prokurátora v trestnom konaní brať prípady „osobne“, tak súd rovnako vníma postavenie prokurátora v tomto konaní. Ak však má rozhodovať o právach takej osoby v konaní o ochranu osobnosti, tento personálny aspekt tam jednoznačne je.

172. S ohľadom na citované rozhodnutie disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Českej republiky ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade chýbajú „*zvláštne okolnosti, z ktorých by bolo nutné usudzovať, že sudca nemusí byť schopný udržať si voči dotýčenému procesnému aktérovi dostatočný odstup a posudzovať jeho konanie.. bez zaujatia*“.

173. Ani v tomto posúdení najvyššieho súdu ústavný súd nevzhliadol svojvoľnosť ani arbitrárnosť, ktorá by mohla spôsobiť zásah do práv sťažovateľa 1, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

174. Už uvedené sa v celom rozsahu vzťahuje aj na námietku zaujatosti voči sudcovi [REDAKOVANÉ] (námietka č. 24), ktorý rozhodoval len o väzbe sťažovateľa 1, ktorá nie je predmetom prieskumu ústavného súdu.

D) Zaujatosť sudkyne okresného súdu [REDAKOVANÉ] (námietka č. 8):

175. Sťažovateľ 1 pod námietkou č. 8 uvádza, že v trestnom konaní rozhodovala sudkyňa okresného súdu [REDAKOVANÉ], ktorá mala porušiť prezumpciu nevinoty, a preto mala byť z trestného konania vylúčená.

176. Najvyšší súd prisvedčil sťažovateľovi 1, že «*v odôvodnení opakujúce sa vyjadrenia, že „... obvinený v snahe získať finančné prostriedky sa neštítal ani v krátkom čase po sebe brutálnym spôsobom zavraždiť dve osoby, ktoré boli jeho blízkymi príbuznými... v prípade tohto trestného konania sa v snahe získať majetkový prospech neštítal ani usmrtiť dve blízke príbuzné...“*».

boli aj podľa najvyššieho súdu spôsobilé vzbudiť dojem, že obvinený je vinný, hoci jeho vina nebola v tom čase ešte preukázaná, a teda aj vzbudiť pochybnosť o nezáujatosti sudkyne pre prípravné konanie a to osobitne so zreteľom na použité výrazy vyjadrujúce nepriaznivý, resp. záporný postoj (nešťítal sa a pod)». Rozhodujúce podľa najvyššieho súdu však bolo zistenie, že [REDAKOVANÉ] sa na dovolaní napadnutom rozsudku okresného súdu nepodieľala (bola len náhradnou sudkyňou, pričom nenastala žiadna zo situácií predpokladaných § 246 ods. 2 a 3 Trestného poriadku).

177. Najvyšší súd skonštatoval, že:

- príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľa 1 bol vydaný skôr ako uznesenie o vzatí do väzby, ktorým mala byť porušená prezumpcia nevinoty;
- odôvodnenie tohto príkazu prezumpciu nevinoty dôsledne rešpektovalo: „... obvinený je dôvodne podozrivý z brutálnej, chladnokrvnej vraždy dvoch blízkych príbuzných osôb, žijúcich v jeho susedstve, pri ktorých motívom konania mala byť snaha získať finančné prostriedky....“;
- podmienky na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľa 1 boli v preskúmvanej veci splnené a samotný príkaz nemal žiadny vplyv na obsah znaleckého posudku o duševnom stave sťažovateľa 1 (ako podkladu pre dovolaní napadnuté rozhodnutia);
- pokiaľ ide o príkaz na domovú prehliadku, najvyšší súd konštatoval, že počas tejto prehliadky nebol zaistený žiadny dôkaz;
- rozhodnutia o väzbe sťažovateľa 1 netvoria podklad pre rozhodnutia vo veci samej.

178. Ústavný súd považoval za zásadné vyriešenie otázky, či najvyšší súd správne vyhodnotil, že aj v prípade, ak by bolo možné konštatovať zaujatosť sudkyne [REDAKOVANÉ], táto zaujatosť nemala vplyv na zákonnosť vedeného trestného konania a najmä na jeho výsledok.

179. Z tohto pohľadu z vedeného trestného spisu v každom prípade vyplýva, že namietaná sudkyňa nebola zákonným sudcom, ktorý v posudzovanom trestnom konaní rozhodoval meritórne, t. j. o vine a treste sťažovateľa 1. V dotknutom trestnom konaní nenastala ani jedna zo situácií uvedených v § 246 ods. 2 a 3 Trestného poriadku, a [REDAKOVANÉ] sa preto ako náhradná sudkyňa na rozsudku okresného súdu nepodieľala.

180. Z obsahu trestného spisu je zrejmé, že sudkyňa [REDAKOVANÉ]

- rozhodovala o väzbe sťažovateľa 1;
- vydala príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľa 1;
- vydala príkaz na domovú prehliadku rodinného domu rodičov sťažovateľa 1;
- rozhodovala o ustanovení/oslobodení od povinnej obhajoby.

181. Pokiaľ ide o väzbu, možno súhlasiť s názorom najvyššieho súdu, že rozhodnutia o väzbe sťažovateľa 1 netvoria podklad pre rozhodnutia vo veci samej. Pokiaľ ide o vydaný príkaz na domovú prehliadku, aj tu najvyšší súd správne konštatoval, že počas nej neboli získané žiadne dôkazy podstatné pre rozhodnutie vo veci. Pokiaľ ide o rozhodnutia o ustanovení/oslobodení od povinnej obhajoby, sudkyňa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] rozhodovala len o prvotnom ustanovení [REDAKOVANÉ] za obhajcu a o tom, že na základe návrhu sťažovateľa 1/ neoslobodila

██████████ od povinnosti obhajovať ho. V tejto súvislosti už ústavný súd konštatoval, že sudkyňa ██████████ postupovala v súlade so zákonom a že k žiadnemu porušeniu nedošlo.

182. Pokiaľ ide o príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľa 1, tu považuje ústavný súd za potrebné poukázať na to, že vyšetrovanie duševného stavu je v tomto prípade obvyklé až nevyhnutné, a sťažovateľ 1 nijakým spôsobom voči vyšetrovaniu duševného stavu nenamietal. Samotná sudkyňa pre prípravné konanie pritom nemala vplyv na to, kto bude za znalca ustanovený, ani na to, aké otázky boli znalcom položené – nemožno preto namietat' ani prípadnú zaujatost' znalcov z tohto dôvodu.

183. Navyše, zo spisu ďalej vyplýva, že:

- v námietke zaujatosti z 19. augusta 2010 porušenie prezumpcie nevinoty ako dôvod zaujatosti sudkyne pre prípravné konanie ██████████ neuvádza;
- v odvolaní síce sťažovateľ 1 namietal zaujatost' sudkyne ██████████, avšak len veľmi všeobecne bez toho, aby poukazoval na konkrétne dôvody či porušenia prezumpcie nevinoty (ako to urobil až v podanom dovolaní).

184. Pokiaľ sťažovateľ 1 uvádza, že porušenie prezumpcie nevinoty zo strany sudkyne ██████████ namietal v sťažnosti proti rozhodnutiu o predĺžení väzby (z 9. júna 2010), je potrebné dodať, že ak sťažovateľ 1 nesúhlasil so závermi krajského súdu (ako súdu, ktorý rozhodoval o podanej sťažnosti), nevyužil možnosť podať voči takému rozhodnutiu ústavnú sťažnosť. Ak mal pritom sťažovateľ 1 dôvodné pochybnosti o zaujatosti sudkyne pre prípravné konanie a tie podľa neho mali vplyv na jej rozhodovanie, potom treba konštatovať, že prípadné porušenie práv mohol a mal namietat' vo vzťahu k týmto rozhodnutiu o väzbe.

185. Poukazujúc na uvedené, ústavný súd konštatuje, že ani tieto namietané závery najvyššieho súdu nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne. Ani v prípade, že by s ohľadom na porušenie prezumpcie nevinoty (ktoré však, ako sa zdá, z jej strany bolo ojedinelé) bolo možné uvažovať o zaujatosti sudkyne pre prípravné konanie ██████████, je potrebné rovnako konštatovať, že táto zaujatost' nemala žiadny vplyv na rozhodnutie o vine a treste sťažovateľa 1.

E) Zaujatost' sudkyne ██████████ a prísediacich ██████████ a ██████████ (námietka č. 21):

186. Sťažovateľ 1 namietal, že senát okresného súdu v zložení ██████████, ██████████ a ██████████ pri rozhodovaní o väzbe 3. septembra 2010 porušili prezumpciu nevinoty nasledovným výrokom (str. 11): „*Je tiež nutné poukázať na konanie obvineného po spáchaní skutku, keď obvinený veľmi dômyselne a premyslene sa snažil zahladiť stopy spáchanej trestnej činnosti.*“ Porušenie prezumpcie nevinoty pritom podľa sťažovateľa 1 poukazuje na zaujatost' týchto sudcov.

187. Ako konštatoval aj najvyšší súd, v tomto prípade je citovaná veta vytrhnutá z kontextu. Hneď za ňou nasleduje veta: „*Obvinený spáchanie trestnej činnosti popiera...*“ a konštatovanie súdu „... z vykonaného dokazovania vyplynulo, že obvinený sa trestnej činnosti mal dopustiť...“ Predmetné rozhodnutie ako celok nevzbudzuje dojem, že je sťažovateľ 1 vinný, teda neporušuje

prezumpciu nevinu a nevyvoláva takú pochybnosť o nezaujatosti menovaných sudcov, ktorá by odôvodňovala ich vylúčenie.

188. Pri hodnotení, či rozhodnutia súdov porušujú prezumpciu nevinu, majú byť tieto posudzované v kontexte osobitných okolností, za akých boli tieto rozhodnutia vydané (m. m. *Daktaras v. Litva*, bod 43; *Adolf v. Rakúsko*, rozsudok ESĽP z 26. 3. 1982, séria A, č. 49, bod 36, bod 41). Je síce opodstatnené trvať na tom, aby príslušné úradné osoby pristupovali vo svojich rozhodnutiach osobitne uvážlivo a opatrne k prejavovaniu rešpektu vo vzťahu k prezumpcii nevinu konkrétneho obvineného, avšak až kontext namietaného rozhodnutia, resp. postupu umožní v okolnostiach prejednávanych vecí učiniť holistický záver o eventuálnom zásahu do zásady prezumpcie nevinu (I. ÚS 364/2021).

189. Ústavný súd aj v tejto časti považuje ústavnú sťažnosť za zjavne neopodstatnenú, a preto ju odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

F) Námietka zaujatosti voči sudcovi odvolacieho súdu [REDAKOVANÉ] (námietka č. 27):

190. Pod č. 27 sťažovateľ 1 uvádza, že v trestnom konaní rozhodoval sudca krajského súdu, ktorého bezúhonnosť bola spochybnená a jeho negatívna zaujatosť preukázaná, a preto mal byť vylúčený, k čomu nedošlo.

191. V dovolaní pod č. XXVIIB uvádza, že dotknutý sudca má byť údajne v blízkom vzťahu s [REDAKOVANÉ], ktorý mal byť podľa sťažovateľa 1 právoplatne odsúdený v Českej republike za pokus podplatiť sudcu tamojšieho súdu.

192. Tento sudca má byť podľa sťažovateľa 1 verejne považovaný za kontroverzného a spájaného s mafiou a tiež s tým, že keď bol sudcom okresného súdu a jeho predsedom, dochádzalo k porušovaniu zákonov, a preto bol ministrom odvolaný. Rovnako má byť podľa neho známe, že disponuje majetkom, o ktorom sú dôvodné pochybnosti. Navyše mal byť [REDAKOVANÉ] kamarátom s nebohrou [REDAKOVANÉ] aj s jej exmanželom [REDAKOVANÉ].

193. Pokiaľ ide o namietanú zaujatosť, je potrebné konštatovať, že aj v tomto prípade ide len o dohady a konšpirácie, ktoré v žiadnom smere neboli podložené dôkazmi, a z objektívneho hľadiska preto nevznikli pochybnosti o zaujatosti dotknutého sudcu odvolacieho súdu (čo rovnako konštatoval aj najvyšší súd). Ústavná sťažnosť sťažovateľa 1 je aj v tejto časti neopodstatnená, a preto ju ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

G) Nezákonné rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti na všetkých sudcov krajského súdu (námietka č. 28):

194. Sťažovateľ 1 argumentuje ďalej tým, že bolo nezákonne rozhodnuté o vznesenej námietke zaujatosti na všetkých sudcov krajského súdu, ktorá bola podľa jeho názoru zároveň návrhom na odňatie veci.

195. V podanom dovolaní sťažovateľ 1 uviedol, že krajský súd zrušil rozsudok, ktorým bol spoluväzeň [REDAKOVANÉ], ktorý chcel svedčiť. Následne ho však odsúdili na sedem rokov, a preto súdu napísal znova s tým, že svedčiť nebude, ale ak by bol na slobode, tak by svedčil. Podľa sťažovateľa 1 nebola náhoda, že toto rozhodnutie okresného súdu bolo potom veľmi rýchlo zrušené (údajne preto, aby presvedčili svedka, že svedčiť sa oplatí). Z uvedeného dôvodu vzniesol sťažovateľ 1 námietku zaujatosti na všetkých sudcov krajského súdu.

196. V prvom rade považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť, že sťažovateľ 1 nenamieta, že bola zaujatosť sudcov nesprávne posúdená, ale nezákonná, keď o nej rozhodoval senát odvolacieho súdu podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku, pričom mal o nej rozhodovať najvyšší súd, pretože námietka bola zároveň návrhom na odňatie veci súdu.

197. V tejto súvislosti najvyšší súd uvádza, že vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku posudzuje, či vo veci konal alebo rozhodoval sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, a to autonómne, bez ohľadu na to, ako a či bolo o uplatnených námietkach zaujatosti rozhodnuté v pôvodnom konaní. Je potrebné súhlasiť s najvyšším súdom, že ani v tomto prípade neboli dôvody údajnej zaujatosti opodstatnené ani preukázané – námietka zaujatosti neobsahovala skutočnosti odôvodňujúce vylúčenie vo veci činných sudcov (strana 28 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). V závere ústavný súd dodáva, že tým, že najvyšší súd konštatoval, že neboli preukázané dôvody zaujatosti u sudcov krajského súdu, aj v prípade, ak by bolo možné konštatovať, že o tejto námietke mal rozhodovať najvyšší súd, týmto postupom nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa 1 – a to preto, pretože aj ten by zjavne rozhodol o neodňatí veci súdu. Aj táto námietka sťažovateľa 1 je zjavne neopodstatnená, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

H) Námietka rozhodovania vo veci sudcom najvyššieho súdu [REDAKOVANÉ] (námietka č. 43):

198. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ 1 pod č. 43 uvádza, že došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru zo strany sudcu najvyššieho súdu [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ 1 v tomto smere vyjadril svoje obavy, že tento sudca nebol podrobne oboznámený zo spisom a s jeho doplnením 77 dôvodov dovolania a dôkazov k nim, ktoré mali váhu 2 kg a boli doručené najvyššiemu súdu 20. marca 2018. Túto námietku považoval ústavný súd za nepreukázanú, vyjadruje len obavy sťažovateľa 1, ktoré však nie sú nijakým spôsobom opodstatnené. Ústavná sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto bola odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

X.4. Rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom [dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku]:

199. Pod č. 12 sťažovateľ 1 namieta, že v trestnom konaní boli obstarané nezákonné dôkazy, ktoré boli preto absolútne neúčinné. Pod námietkou č. 31 uvádza, že „*všetky dôkazy, ktoré orgány činné v trestnom konaní zatajili, zničili a ktoré mi odmietli poskytnúť, preukazovali moju nevinu, preto ich zatajenie, zničenie a neposkytnutie bolo účelové a nezákonné*“. A napokon pod č. 18 argumentuje tým, že na hlavných pojednávaniach boli vykonané nezákonné dôkazy nezákonným spôsobom.

200. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia zdôraznil, že dovolací dôvod nenapĺňa akákoľvek chyba v procesnom postupe orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu. Musí ísť o také porušenie zákona pri vykonaní pre rozhodnutie podstatného dôkazu, v dôsledku ktorého sa takýto dôkaz stane procesne nepoužiteľným. Zároveň bude dovolanie dôvodné len vtedy, ak by zistené porušenie zákona mohlo viesť k zmene napadnutého rozhodnutia, pričom ani v takom prípade nemožno napadnúť informatívnu hodnotu dôkazu, resp. spôsob

jeho hodnotenia súdom (t. j. vecnosť, obsahovú správnosť a dôkaznú silu) (strana 30 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

201. Z podaného dovolania vyplýva, že za najzávažnejšie pochybenie sťažovateľ 1 považoval vykonanie dôkazu – skúmania výsledkov analýzy DNA získanej spod nechtov [REDAKOVANÉ] napriek tomu, že tento dôkaz podľa neho nebol získaný zákonným spôsobom. Nezákonnosť mala spočívať len v tom, že absentuje vyslovený písomný záznam o tom, kto a kedy presne urobil výtery spod nechtov alebohej [REDAKOVANÉ]. V tomto smere nielen najvyšší súd, ale aj okresný súd a odvolací súd dôkladne vysvetlili zákonnosť získania tohto dôkazu, najmä s odkazom na výpoveď spracovateľky posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru, odvetvia kriminalistickej biológie a genetickej analýzy.

202. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa logickým, právne správnym a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal aj s touto dovolacou námietkou sťažovateľa 1, keď vyhodnotil:

- ktoré jeho námietky sa týkajú dôkazov nepodstatných pre rozhodnutie o vine a treste sťažovateľa 1 – ide o námietky týkajúce sa zákonnosti získania kaseru, zaistenia obhorených vecí u [REDAKOVANÉ], zákonnosti získania lístka zaisteného ako stopa č. 1 a predloženia (údajne) falšovaného dôkazu (fotografie hodínok alebohej [REDAKOVANÉ]);
- ktoré jeho námietky mali charakter polemiky (na základe ničím nepodložených tvrdení) s tým, ako súdy vyhodnotili vykonané dôkazy, a to v snahe spochybníť ich dôkaznú silu – vo vzťahu k svedectvu [REDAKOVANÉ], znaleckému posudku z odvetvia chirurgie a traumatológie, psychiatrie, daktyloskopie a analýzy DNA a vo vzťahu k svedectvu [REDAKOVANÉ].

203. Nielen najvyšší súd, ale aj okresný súd a krajský súd sa veľmi dôsledne a dôkladne vysporiadali s každou námietkou sťažovateľa 1 týkajúcou sa údajnej nezákonnosti vykonaného dokazovania, pričom ich závery sú v plnom rozsahu akceptovateľné a nebaďat' v nich ani svojoľnosť či arbitrárnosť. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 aj v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

X.5. Rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku]:

204. Konštrukcia dovolania v trestnom procese v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku spojením „*správnosť a úplnosť zisteného skutku*“ stanovuje, že dovolací súd nemôže skúmať a meniť skutkový stav, čo vylučuje kontrolu zjavne mylných a arbitrárnych skutkových záverov odvolacieho súdu (III. ÚS 505/2022). Uvedené správne konštatoval aj najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia (str. 36), pričom správne poukázal aj na to, že predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku môže byť len nesprávne právne posúdenie skutku, ktorý v skutkovej vete rozhodnutia ustálili súdy prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať meniť (pozri k tomu aj stanovisko najvyššieho súdu zverejnené v zbierke stanovísk pod č. 3/2011).

Z uvedeného dôvodu preto nemožno akceptovať námietku sťažovateľa 1 č. 42 o tom, že sa najvyšší súd nevyjadril k návrhom na vykonanie dôkazov, ktoré predložil v dovolacom konaní.

205. Vo vzťahu k námietke č. 33, že nebola preukázaná subjektívna stránka trestného činu, lebo dôkazy nepreukázali úmysel sťažovateľa 1 spáchať trestný čin, poukazuje ústavný súd na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. Tpj 39/2010 zo 14. júna 2010 (uverejnené v zbierke stanovísk 3/2011), z ktorého okrem iného vyplýva, že subjektívna stránka trestného činu predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak, ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je obsahom skutkovej vety rozhodnutia.

206. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku (str. 51) uvádza: „*Skutkové zistenia prvostupňového súdu, tak ako sú vyjadrené v napadnutom rozsudku, sú správne a úplné, lebo zodpovedajú výsledkom dokazovania vykonávaného na hlavnom pojednávaní. Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na rozhodnutie a vyvodil z neho správne skutkové zistenia.*“

207. Skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] usmrtil sťažovateľ 1, vyplýva podľa okresného a krajského súdu z vykonaného dokazovania, a to predovšetkým z nasledovných dôkazov:

- krvné stopy patriace nebohej [REDAKOVANÉ] vo viacerých priestoroch rodinného domu;
- videozáznam z obhliadky miesta činu v rodinnom dome nebohej [REDAKOVANÉ], ako aj zápisnica z obhliadky miesta činu s fotodokumentáciou;
- daktylostopická stopa zaistená v krvnej stope nebohej [REDAKOVANÉ], ktorá je jednoznačne zhodná s kontrolným odtlačkom ľavej prsty sťažovateľa 1;
- krvné stopy patriace sťažovateľovi 1 – na lamele žalúzie okna chodby, na parapetnej doske okna chodby, na posteľnej plachte;

pričom závery, o ktoré sa súdy opierali vyplývali z vykonaného znaleckého dokazovania, predovšetkým zo znaleckého posudku vypracovaného Kriminalistickým a expertíznym ústavom Policajného zboru Slovenská Ľupča (ďalej len „KEÚ PZ Slovenská Ľupča“), a to znalcom z odvetvia molekulárnej biológie a analýzy DNA, ako aj znalcom z odboru daktyloskopie

- stopy sťažovateľa 1, ktoré zanechal na tele poškodenej [REDAKOVANÉ] (biologický materiál, ktorý bol zaistený vo výtere spod nechta malíčka ľavej ruky, biologický materiál zaistený na ostatných prstoch ľavej ruky [REDAKOVANÉ]), pričom závery oboch súdov nižšieho stupňa boli potvrdené znaleckým posudkom KEÚ PZ Slovenská Ľupča vypracovaným znalkyňou z odvetvia kriminalistickej biológie a genetickej analýzy;
- s týmito stopami na tele nebohej [REDAKOVANÉ] pritom korešpondujú poranenia sťažovateľa 1, k vzniku ktorých došlo v čase spáchania skutku. Aj tieto závery boli potvrdené znalcom, a to z odboru zdravotníctva, odvetvia chirurgie a traumatológie;
- výpovede svedkov, ktoré dopĺňajú zistený skutkový stav.

208. Úmysel sťažovateľa 1 spôsobiť inému smrť [konkrétne priamy úmysel podľa § 15 písm. a) Trestného poriadku] možno (podľa záverov všeobecných súdov, ktoré rozhodovali o jeho vine) vyvodiť „z objektívne zistených skutočností, a to najmä:

- z povahy použitého predmetu
- zo spôsobu jeho použitia
- z intenzity vedenia útoku týmto predmetom
- z lokalizácie miesta zásahu na tele poškodeného
- z toho, či páchatel' viedol útok proti častiam tela, kde sú uložené životne dôležité orgány.“

209. „... Ak teda obžalovaný útočil na telo nebohej takýmto predmetom, ktorým útočil s vyššie uvedenou intenzitou a prudkosťou, pričom sa jednalo o viac takýchto úderov, ktoré smerovali na oblasť hlavy, kde je uložený životne dôležitý orgán mozog, na oblasť krku, kde sa nachádzajú životne dôležité cievy a nervy, ako aj na oblasť hrudníka, kde sa nachádzajú ďalšie životne dôležité orgány, srdce a pľúca, z uvedeného možno bez akýchkoľvek vážnejších pochybností dovodiť úmysel obžalovaného nebohú [REDAKOVANÉ] usmrtiť.“

210. Súd tiež poukazovali na to, že po útoku nebohú [REDAKOVANÉ] sťažovateľ 1 naložil do osobného motorového vozidla, ktorý potopil v kanáli rieky [REDAKOVANÉ], čo poukazuje na to, že chcel mať istotu, aby nebohá útok v žiadnom prípade neprežila.

211. Bezprostrednou príčinou smrti [REDAKOVANÉ] bolo udusenie utopením, pričom utopeniu predchádzalo hrdúsenie poškodenej, čomu svedčil jednak nález typického akvózneho emfyzému pľúc a nález známok dusenia, pričom je však potrebné uviesť, že tieto známky dusenia sa vyvinuli aj v dôsledku hrdúsenia poškodenej. Znalci zistili viacpočetné poranenia v oblasti krku, v okolí hrtana, hlasiviek, zlomeninu jazyky a prekrvácanie v jej okolí, prekrvácanie na sliznici hltana, pažeráka, štítnej žľazy. Znalci usúdili, že poranenia na pravom predlaktí by mohli byť obranného charakteru, čomu svedčí aj skutočnosť, že pod nechtami ľavej ruky nebohej sa našla DNA sťažovateľa 1 a taktiež aj škrabance na rukách a tvári sťažovateľa 1. Hrdúsenie predchádzalo utopeniu, pričom s veľkou pravdepodobnosťou v dôsledku hrdúsenia došlo k bezvedomiu, v dôsledku čoho sa nebohá nedokázala (a ani sa nesnažila) z auta vyslobodiť. Aj pri nebohej [REDAKOVANÉ] znalci vylúčili, že by si tieto bola spôsobila nebohá sama. Ide o smrť násilnú, udusenie utopením, po predchádzajúcom hrdúsení.

212. Úmysel sťažovateľa 1 usmrtiť nebohú [REDAKOVANÉ] vyplýval z toho, že útočil na telo nebohej na oblasť krku, kde sú uložené životne dôležité cievy, ktoré zásobujú mozog kyslíkom, pričom nebohá sa útoku jednoznačne bránila. Po útoku nebohú naložil do osobného motorového vozidla, ktorý potopil v kanáli rieky [REDAKOVANÉ], čo poukazuje na to, že chcel mať istotu, aby nebohá v žiadnom prípade útok neprežila.

213. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku (str. 60) uvádza, že z jednotlivých dôkazov produkovaných v tomto konaní vyplýva: „Obžalovaný plánoval zaobstaranie finančných prostriedkov nelegálnym spôsobom, ktorý zámer spomenul tesne pred spáchaním skutku pred kamarátmi. Na mieste činu sa našli jeho otlaky, v krvnej stope [REDAKOVANÉ] zaistenej na mieste činu sa nachádzala daktylostopická stopa obžalovaného, za nechtami obeť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] – jeho DNA, sám obžalovaný mal po skutku na tvári, šiji a rukách zranenia, ktoré večer

pred spáchaním skutku nemal. V snahe odvrátiť podozrenie zo spáchania skutku od svojej rodiny obžalovaný napísal listok s textom citovaným na strane 72 napadnutého rozsudku, ktorý bol zaistený pri vykonávaní domovej prehliadky jeho rodičovského domu v kuchyni (chňapke). V peci u [REDAKOVANÉ], ku ktorému obžalovaný po spáchaní skutku nadránom prišiel a u ktorého občas prespával, boli nájdené ohorené zvyšky, u ktorých nie je vylúčené, že by mohli byť zvyškom kabelky, tašky (čo bolo vyslovené v znaleckom posudku č. p. PPZ-5856-4/KEU-SK-EXP-2009 zo 16. 2. 2010 – odvetvie kriminalistická chémia), t. j. zvyškami osobných vecí nebohých, ktoré sa nikdy nenašli. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] v prípravnom konaní 10. 6. 2010 (čl. 248) opoznala ohorenú sponu a bola na 100% presvedčená, že ide o pracku z kabelky nebohej [REDAKOVANÉ]. Z uvedených skutočností možno aj podľa názoru okresného súdu vyvodiť záver, že kabelky odcudzil nebohým práve obžalovaný... “

214. Súd prvého stupňa podľa ústavného súdu ustálil vo výroku o vine svojho rozsudku priebeh skutkového deja zodpovedajúci vykonaným dôkazom. Výsledky vykonaného dokazovania aj podľa ústavného súdu tvoria úplne ucelenú reťaz nepriamych dôkazov, z ktorých možno vyvodiť bezpečný záver, že sťažovateľ 1 spáchal skutok tak, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku okresného súdu. Závery súdov sa podľa názoru ústavného súdu nejavia ako svojvoľné, ústavne neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu aplikovaných právnych noriem.

215. Pod č. 35 sťažovateľ 1 namieta, že ustálený skutkový stav nebol zákonne kvalifikovaný ako trestný čin úkladnej vraždy, a preto mal rozhodovať Špecializovaný trestný súd.

216. K tejto námietke sťažovateľa 1, ktorú v podanom dovolaní uviedol ako dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, najvyšší súd uviedol, že z popisu skutku (ktorým bol dovolací súd viazaný) nevyplýva, že by sťažovateľ 1 konal s vopred uváženou pohnútkou. Podľa najvyššieho súdu nemožno „... prisvedčiť jeho námietke, že vzhľadom na spôsob spáchania trestného činu vo vzťahu k [REDAKOVANÉ], ktorého sa podľa neho nedopustil, je zrejmé, že sa jednalo o plánovaný a pripravovaný skutok a teda mal byť právne posúdený ako trestný čin úkladnej vraždy...“. Ako tiež doplnil, dovolanie bolo podané iba v prospech obvineného a takto uplatnený dovolací dôvod by bol v jeho neprospech.

217. Pokiaľ ide o najvyšší súd, s ohľadom na § 385 ods. 2 Trestného poriadku ústavný súd konštatuje správnosť záveru najvyššieho súdu o tom, že týmto dovolacím dôvodom nebol pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľa 1 viazaný.

218. Ústavný súd rovnako konštatuje, že argumentácia ústavnej sťažnosti má smerovať k záveru, že došlo k porušeniu základných práv a ľudských slobôd. Túto základnú logiku nespĺňa námietka sťažovateľa 1, podľa ktorej ho všeobecné súdy posudzovali menej prísne ako (podľa neho mali). Ani ak by bolo zrejmé, že krajský súd nesprávne kvalifikoval ustálený skutkový stav, ani v takom prípade by nebolo možné dospieť k záveru, že krajský súd porušil práva sťažovateľa 1 tým, že ho odsúdil za menej závažný trestný čin.

219. Uvedené sa vzťahuje aj na námietku sťažovateľa 1 pod č. 36, podľa ktorej ustálený skutkový stav nebol zákonne kvalifikovaný aj ako trestný čin porušovania domovej slobody, používania cudzieho motorového vozidla, poškodzovania cudzej veci a krádeže. Ako zároveň konštatoval

najvyšší súd (str. 38), súbeh trestných činov s trestným činom vraždy podľa § 145 ods. 1 a 2 písm. a), b), d) a e) Trestného poriadku je zároveň vylúčený z dôvodu tzv. faktickej konzumpcie.

220. Aj v tejto časti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa 1 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

X.6. K námietke neprimeranosti uloženého trestu (námietka č. 39):

221. Sťažovateľ 1 v podanej ústavnej sťažnosti namieta, že pre uloženie trestu odňatia slobody na doživotie neboli splnené nielen zákonné podmienky – sťažovateľ 1 bol vo veku blízkom veku mladistvých, dovtedy nebol vo výkone trestu odňatia slobody, súd neskúmal splnenie podmienok podľa § 47 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku. Podľa sťažovateľa 1 okresný súd podľa sťažovateľa 1 uložil trest odňatia slobody na doživotie s „*neskrývaným zámerom uložiť mi trest exemplárny*“. Trest však nemá byť exemplárny či odstrašujúci, ale odstrašujúco má pôsobiť len jeho neodvratnosť. Má sa ukladať za to, čoho sa páchatel dopustil, a nie preto, kto sa protiprávneho konania dopustil, respektíve preto, že sa bráni svojím spôsobom. Súdy podľa neho nebrali do úvahy úzkosť a útrapy, ktoré mu takýto trest spôsobí, doživotné odlúčenie od rodiny ani nezvratnosť a nemennosť trestu či intenzitu absolútnej izolácie, ktorá môže zničiť osobnosť sťažovateľa 1. Podľa názoru sťažovateľa 1 je naplnená skutková podstata mučenia (rozsudok ESLP vo veci A. P. proti Slovensku z 28. 1. 2020, č. 10465/17 a rozsudok ESLP vo veci Rzakhanov proti Azerbajdžanu zo 4. 10. 2013, č. 4242/07).

222. Najvyšší súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa 1 odkázal na vyčerpávajúce odôvodnenie prvostupňového rozsudku (doplnené odvolacím súdom).

223. Z § 47 ods. 1 Trestného zákona vyplývajú tri podmienky, ktoré musia byť kumulatívne splnené na to, aby mohol byť páchatelovi uložený trest odňatia slobody na doživotie:

- a) tento trest možno uložiť iba za trestný čin, za ktorý to tento zákon v osobitnej časti dovoľuje;
- b) uloženie takého trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti;
- c) nie je nádej, že by páchatel'a bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov.

224. Podľa § 145 ods. 2 Trestného zákona sa odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a) na dvoch osobách, b) závažnejším spôsobom konania, c) na chránenej osobe, d) z osobitného motívu alebo e) v úmysle získať majetkový prospech. Možno jednoznačne konštatovať, že za trestný čin, pre ktorý bol sťažovateľ 1 odsúdený, trest odňatia slobody na doživotie možno uložiť.

225. Podmienky uvedené v § 47 ods. 1 písm. a) a b) Trestného zákona vyjadrujú zásadu, že trest odňatia slobody na doživotie možno uložiť len vtedy, keď účel trestu z hľadiska generálnej a individuálnej prevencie nie je možné zabezpečiť inými miernejšími prostriedkami. Podmienka uvedená pod písmenom a) pritom vyjadruje najmä požiadavku generálnej prevencie a podmienka uvedená pod písmenom b) požiadavku individuálnej prevencie (pozri Burda, E., Čentěš, J., Kolesár, J., Záhora, J. a kol. *Trestný zákon. Všeobecná časť. Komentár. I. diel.* 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2010).

226. Z hľadiska generálnej prevencie ide o požiadavku uloženia trestu odňatia slobody na doživotie v záujme účinnej ochrany spoločnosti. Chrániť spoločnosť prostredníctvom uloženia trestu odňatia slobody bude potrebné predovšetkým v prípadoch trestných činov, ktoré sa vyznačujú mimoriadne vysokým stupňom závažnosti. O mimoriadne vysoký stupeň závažnosti ide predovšetkým pri trestných činoch, ktorých stupeň závažnosti pre spoločnosť je so zreteľom na obzvlášť zavrhnúťhodný spôsob vykonania činu alebo obzvlášť zavrhnúťhodnú pohnútku, alebo obzvlášť ťažký a ťažko napravitel'ný následok mimoriadne vysoký. Stupeň závažnosti činu pre spoločnosť je určovaný nielen spôsobom jeho spáchania, pohnútkou a následkom, ale aj ďalšími okolnosťami, najmä významom chráneného záujmu, ktorý bol činom dotknutý, okolnosťami, za ktorých bol čin spáchaný, osobou páchatel'a, mierou jeho zavinenia a pod. (pozri kritériá uvedené v § 34 ods. 4 Trestného zákona). Záver o tom, že ide o trestný čin mimoriadne závažný pre spoločnosť, sa preto musí opierať o zhodnotenie všetkých kritérií vo vzájomnej súvislosti (NR Tsf 6/1971-III).

227. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplýva, že okresný súd pri ukladaní trestu vzal do úvahy nasledovné skutočnosti:

- sťažovateľ 1 sa konania dopustil voči svojim najbližším príbuzným – matkinej sestre (teda jeho tete) a jej dcére (sesternici), ktoré ho mali rady, ako malého chlapca ho brávali na spoločné dovolenky, starali sa o neho;
- trestný čin bol spáchaný v rodinnom dome poškodených – na mieste požívajúcom osobitnú ochranu;
- v danom prípade nešlo o útok, ktorému predchádzala konfliktná situácia – postačovala vidina získania finančnej hotovosti;
- išlo o surový útok veľkou intenzitou a prudkosťou, keď „poškodenú [REDAKOVANÉ] dobil na smrť najmenej 29 útokmi tupo a ostrou zbraňou, čiže použil viaceré nástroje a mechanizmy, pri ktorých musela prežívať veľké fyzické a psychické útrapy počas istého dlhšieho času, keď ju obžalovaný prenasledoval v priestoroch celého rodinného domu.“;
- v konaní pred súdom nielenže neprejavil žiadnu známku ľútosti nad svojim činom, ale usmieval sa („uškrňal“);
- trestný čin bol spáchaný zavrhnúťhodným spôsobom, pretože išlo o opakovaný vražedný útok voči bezbranným ženám s extrémne vysokou mierou surovosti a brutality a následným, až profesionálnym zakrývaním tiel v autách vo vodnom kanáli. Ako uvádza okresný súd: *«Takéto okolnosti sa vymykajú z rady všetkých činov vrážd, aké pozná slovenská kriminalistika. Jeho čin vyvoláva veľmi silné negatívne emócie a odpor voči takej brutalite a bezcitnosti, dokonca aj v radoch spoluväzňov, ktorí sami nežijú vzorovo, s akou sa ani dlhoroční odborníci v oblasti trestného práva počas desaťročia trvajúcej praxe nestretávajú a ktoré viacnásobne presahuje závažnosť a charakter tzv. „mafianskych praktík“ pri násilnej trestnej činnosti.»*;
- vzhľadom na disociálny charakter sťažovateľ'a 1, ako ho popisujú znalci z odboru zdravotníctva, psychiatrie a psychológie, nemožno vylúčiť, že v budúcnosti nebude zabezpečovať svoje materiálne potreby podobným spôsobom;

- charakter je celoživotný, jadro osobnosti sa nemení a nedá sa liečiť v pravom slova zmysle – porucha osobnosti je trvalá.

228. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu zároveň vyplýva aj to, že súd pri rozhodovaní o treste sťažovateľa 1 prihliadal aj na skutočnosť, že predtým nebol súdom potrestaný pre spáchanie trestného činu. Zároveň však uviedol, že z odpisu z registra trestov vyplýva, že rozhodnutím Okresnej prokuratúry Žilina z 19. júla 2007 bolo podmieniene zastavené trestné stíhanie pre prečin krádeže, pričom sťažovateľ 1 sa v skúšobnej dobe osvedčil. Okrem uvedeného nebolo vedené voči sťažovateľovi žiadne iné trestné stíhanie a nebolo zistené ani to, že by obžalovaný bol prejednávaný za spáchanie priestupku.

229. Odvolací súd dospel k záveru, že nepochybne boli splnené všetky predpoklady na uloženie najprísnejšieho trestu; je rovnako toho názoru, že uloženie trestu odňatia slobody na doživotie si vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a nie je nádej, že by obžalovaného bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov.

230. Najvyšší súd podľa ústavného súdu nepochybil, keď v odôvodnení rozhodnutia odkázal na odôvodnenie okresného súdu doplnené krajským súdom, pretože všeobecné súdy v tomto smere uloženie trestu odňatia slobody na doživotie veľmi dôkladne, dôsledne a zrozumiteľne odôvodnili.

231. V súvislosti so sťažovateľom 1 deklarovaným prejavom nespokojnosti s uloženým trestom ústavný súd konštatuje, že obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenia základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Z hľadiska uvedeného je potrebné konštatovať, že všeobecné súdy uloženie trestu dôkladne odôvodnili, pričom správne prihliadali na spôsob spáchania trestného činu, jeho následok, zavinenie, pohnútku, prirážajúce aj poľahčujúce okolnosti, na osobu páchatel'a, jeho pomery aj možnosť nápravy.

232. Vo veci Maričák proti Slovenskej republike (rozhodnutie ESĽP z 7. 6. 2011, č. 26621/10) ESĽP zdôraznil, že otázka neprimeranosti trestu nespadá pod ustanovenia dohovoru a nie je jeho úlohou rozhodnúť o tom, aká je primeraná doba trestu odňatia slobody v konkrétnom prípade (Sawoniuk proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie ESĽP z 29. 5. 2001, č. 63716/00).

233. Je pochopiteľné, že vo väčšine (ak nie vo všetkých prípadoch) súdom nariadeného potrestania môže potrestaný prežívať pocity poníženia, prípadne duševné či fyzické nepohodlie, ktoré môže vnímať ako „strádanie“ či „utrpenie“. Pre účely čl. 3 dohovoru však musí ísť o zaobchádzanie alebo trest spôsobujúci psychické alebo fyzické utrpenie dosahujúce určitý stupeň (závažnosť), aby ho bolo možné kvalifikovať ako mučenie alebo neľudské zaobchádzanie či trest. Podobne aj v prípade ponížujúceho trestu musí pokorenie alebo poníženie dosiahnuť určitý stupeň a charakter, ktorý je odlišný od prvku poníženia obsiahnutého v treste vo všeobecnosti (Tyrrer proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok ESĽP z 15. 3. 1978, č. 5856/72, ods. 29 a 30). Uvedené pritom závisí od všetkých okolností konkrétneho prípadu vrátane trvania takého zaobchádzania, fyzických a psychických dôsledkov, v niektorých prípadoch aj od pohlavia, veku a zdravotného

stavu. Pre účely zabezpečenia práv v zmysle čl. 3 dohovoru je štát povinný zabezpečiť, aby pozbavenie osobnej slobody vždy bolo vykonávané za takých podmienok, ktoré rešpektujú ľudskú dôstojnosť, a takým spôsobom, ktorý osobe, ktorej bol trest uložený, nespôsobí ťažkosti, ktoré by presahovali nevyhnutnú mieru utrpenia, ktorá je spojená s pozbavením osobnej slobody.

234. V tomto smere je potrebné uzavrieť, že sťažovateľ 1 nijakým spôsobom nepreukázal, že by s ním bolo zaobchádzané spôsobom, ktorý je v rozpore s čl. 3 dohovoru. Namietané odlúčenie od rodiny či absolútna izolácia sú nepochybne späté s trestom odňatia slobody ako takým, avšak v uvedenom nemožno badať porušenie práv sťažovateľa 1.

235. S ohľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

XI.

K námietke priet'ahov v trestnom konaní

236. Sťažovateľ 1 napokon namieta priet'ahy v súdnom konaní, konkrétne pod námietkou č. 37 skutočnosť, že trestné konanie trvalo viac ako dva a pol roka (v tejto súvislosti sťažovateľ 1 za porušiteľov označil okresný súd a krajský súd, pozn.), a pod námietkou č. 44 skutočnosť, že dovolacie konanie trvalo dva roky.

237. Ústavný súd už stabilne rozhoduje (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04, I. ÚS 562/2015), že ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade všeobecnými súdmi) ešte trvá. Ak v čase, keď sťažnosť ústavnému súdu došla, už nedochádza k namietanému porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosti zásadne nevyhoví.

238. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy v nadväznosti na vyslovenie porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru je teda to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo. Preto ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k priet'ahom v konaní nedochádza, je daný dôvod na nevyhovenie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť (I. ÚS 410/2017).

239. Vzhľadom na skutočnosť, že trestné konanie (vrátane dovolacieho konania) bolo právoplatne ukončené, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta trvanie trestného/dovolacieho konania, odmieta pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

XII. Záver

240. Najvyšší súd preskúmal procesný postup, ako aj rozhodnutia súdov nižšieho stupňa, pričom nezistil opodstatnenosť dovolacích námietok sťažovateľa 1. Každú jednotlivú námietku sťažovateľa 1 dovolací súd podrobil adekvátnemu preskúmaniu, avšak nevyhodnotil ich ako dôvodné – spôsobilé naplniť dovolacie dôvody. Napriek rozsahu podaných dovolacích námietok sa najvyšší súd dôkladne vysporiadal s každou z nich a ich neopodstatnenosť riadne zdôvodnil. Odôvodnenie napadnutého uznesenia je jasné, zrozumiteľné, logické a postavené na racionálnych a právne správnych úvahách.

241. Trestné konanie je zložitým právnym procesom, ktoré je samo osebe založené na množstve procesných úkonov, ktoré sú v konečnom dôsledku viac či menej dôležité pre samotné výsledné rozhodnutie o vine a treste obvineného/obžalovaného. S ohľadom na často zásadný zásah do práv a slobôd obvinenej osoby je procesný postup orgánov činných v trestnom konaní, ale aj súdov upravený prísnymi pravidlami obsiahnutými najmä v Trestnom poriadku. Prípadné procesné pochybenia zo strany orgánov činných v trestnom konaní a/alebo súdu však môžu byť rôznej intenzity a vo výsledku môžu, ale aj nemusia mať vplyv na konečné rozhodnutie o vine a treste obvinenej osoby. Preto je trestné konanie považované za organický celok, v ktorom sa môžu a aj majú naprávať resp. korigovať prípadné pochybenia týkajúce sa porušenia základných práv a slobôd (I. ÚS 21/200, I. ÚS 74/2001).

242. Z hľadiska ochrany základných práv a slobôd sú zásadné len tie pochybenia, ktoré neboli odstránené v priebehu trestného konania a ktoré zároveň mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, m. m. tiež II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 220/07). Ak preto aj najvyšší súd v priebehu dovolacieho konania zistil procesné pochybenie v postupe orgánov činných v trestnom konaní alebo súdov nižších stupňov, skúmal zároveň, či takéto pochybenie mohlo mať vplyv na konečné rozhodnutie o vine a treste sťažovateľa 1. V tomto smere je potrebné konštatovať, že najvyšší súd zrozumiteľne a hodnoverne tieto svoje právne závery zdôvodnil, a v prípade, ak pochybenie zistil, vysvetlil, prečo nemohlo a nemalo vplyv na meritórne rozhodnutie v dotknutej trestnej veci.

243. Skutočnosť, že sťažovateľ 1 sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 429/2014). Ústavný súd je oprávnený nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. V posudzovanom prípade však o právnych záveroch najvyššieho súdu v napadnutom uznesení takýto záver spraviť nemožno. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

244. Pretože sťažnosť sťažovateľa 1 bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v petite ústavnej sťažnosti, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

XIII.

Trovy konania

245. Ústavný súd uznesením z 26. augusta 2020 č. k. IV. ÚS 415/2020-68 ustanovil sťažovateľovi 1 advokáta JUDr. Tibora Bicka, Dukelská 972/7, Považská Bystrica.

246. Podľa § 37 ods. 2 zákona o ústavnom súde trovy ustanoveného právneho zástupcu znáša štát (Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky), a to vo výške určenej podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

247. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sumu 177 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 10,62 eur. Trovy ustanoveného právneho zástupcu pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľa 1 za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia a doplnenie ústavnej sťažnosti) spolu vo výške 354 eur (2 x 177 eur) a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 21,24 eur (2 x 10,62 eur). Celková hodnota trov ustanoveného právneho zástupcu sťažovateľa 1 predstavuje spolu 375,24 eur.

248. Priznané trovy právneho zastúpenia je Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky povinná uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa 1 označeného v záhlaví tohto uznesenia v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu